

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 217 5 HAZİRAN 1979 7.5 LİRA

CHP'de tabana karşı duvar

AÇIKLIYORUZ!

TÜSİAD-
IN YAYIN
LANMA -
YAN İ -
LÂNLARI

Giresun'da öğrenci avı

Apartman yöneticiliğinden Giresun Valiliğine

CHP İktidarı ve onun valisinin döneminde böyle şeylere cüret edenlere haddini bildirmekle kendisini görevli sayan vali, Giresun'da öğrenci avını başlattı... Vali Paşa böyle buyurmuştu. Protesto eylemine katılıp katılmamak önemli değildi. Öğrenci olmak hele Eğitim Enstitüsü öğrencisi olmak suçlu olmak için yeterli sayılıyordu. Ama ortada yasaya aykırı bir eylem olmadı. Çeşitli Ceza Kanunlarında suç bulmak mümkün olmuyordu. Bir çok öğrenci polis karakollarna alınmıştı. Ama Ceza Yasalarında henüz "valiyi protesto etmek" diye bir suç olmadı. Yetkililer minareye kılıf bulmakta oldukça güçlük çekiyorlardı.

Bu arada Sayın Vali "polislik" görevini de kimseye bırakmamaya kararlı idi. Bir elinde telsiz hisımla karakola kaldı. Başbakan Bülent Ecevit'in "münferit olaylardan" saydığı cinsten; karakoldaki öğrencilerin suratlarında "uygulamalı" polislik dersi verdi.

CHP İktidarının ne demek olduğunu öğretmesinde bu kadar uygulama yetersiz bulunmuştu, evlerden, sokaklardan, parklardan toplanarak karakola getirilen gençlerin tutuklanması için bir formül ise ertesi gün 20 Mayıs Geleneksel Akşam Şenlikleri'nde bulunmuştu...

Olaylara anında müdahale eden T.İ.P. Giresun İl Örgütü, Giresun halkına durumu, hemen bastırıldığı bildiri ile duyurarak gençlere sahip çıkılmasının ortamını hazırlamış oldu.

Apartman gibi devlet yönetmek

Ortada suça konu bir eylem olmamasına rağmen "zedelenen onur"un tamiri için olaylarla ilgili olmayan 4'ü GENÇ - ÖNCÜ'lü olmak üzere 11 Eğitim Enstitüsü öğrencisi tutuklandı.

Böylelikle Adalet Bakanı Mehmet Can'ın olaydan 15 gün kadar önce Giresun'daki bir toplantıda vali için söylemiş olduğu sözler de bizzat kanıtlanmış oluyordu: "Giresun Valisi ile Ankara'da aynı apartmanda komşuluk yaptık. Kendisi bizim apartmanın yöneticisi idi. Bizim apartmanı nasıl güzel yönetti ise Giresun'u da öyle yöneteceğine eminim ve bunu bizzat gözlemledim!"

Nitekim 19 Mayıs 1979'da Giresun'da meydana gelen olaylar ve sonrası Adalet Bakan'ın bu sözleriyle haksız çıkarmıştı. Sosyalistler de zaten aynı valinin çok önceleri, GENÇ -

ÖNCÜ Giresun Şubesi hakkında açılan bir dava nedeniyle, Adliye'yi etkileme niteliğinde C. Savcılığı'na yazdığı ihbar yazısı nedeniyle kendisini tanıyorlardı.

Cumhuriyet Türkiye'sinde, Adnan Menderes'in 1960 yılında 19 Mayıs Bayramını yasaklamasından bu yana, ilk defa Bülent Ecevit'in Başbakanlığı sırasında bu yıl Giresun'da politik nedenlerle 19 Mayıs gösterileri yapılmadı.

19 Mayıs günü stadyumda gösterileri izlemeye gelen halk, Validen Giresun Eğitim Enstitüsünün neden kapatıldığını açıklamasını istedi. CHP yönetimine yakınlığı ile bilinen Giresun Valisi, Eğitim Enstitüsünün kapatılma nedenini açıklama yanaşacağına, tam tersine bu çağrıya öfküyle karşılık vermeye uygun buldu.

Öğrenimlerini engellediği gençlerden 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramını eğlenerek kutlamalarını istemekte kendisini haklı bulan CHP İktidarının Giresun Valisi çareyi törenlerin yapıldığı alanı terk etmekte buldu.

Ama öfkesi yatışmamıştı. Nasıl olurdu da gençler protesto etmeye cesaret edebilir. Hem CHP iktidarda iken hak isteme de ne demek oluyordu? Herkese ne kadar hak verileceğini hükümetin ve onun valisinin daha iyi kim bilebilirdi?... "Okuma hakkımızı söke söke alacağız" diye bağırarak gençlere "Eğitim Enstitüsünü söke söke kapatırız" diye haykırdı.

MKE, TÜRK METAL'E TESLİM EDİLDİ

Ankara ve Kırkkale'deki MKEK'e bağlı işyerlerinde yetkili sendikalar tesbit etmek amacıyla yapılan durum tesbitinde işçinin oyunu almak için üç sendika mücadele etti. Türk - İş'e bağlı Türk Metal, Bağimsiz Yeni Metal - İş ve Maden İş Sendikaları. Evvelce bu işyerlerinin 10'unda Türk Metal beşinde ise Yeni Metal sendikaları yetkili idiler. Birbuçuk yıl aşkın bir süreden beri DİSK'e bağlı Maden İş Sendikası da yetki mücadelesine katıldı. Yaklaşık onbeşbin işçinin çalıştığı işyerlerinde yetki için yapılan oylamaya 11.925 işçi katılmış bunlardan 7485'i Türk - Metal, 3446'sı Yeni Metal ve 994'ü ise Maden - İş için iralarını beyan etmişlerdir.

Gerek kendisinin gerekse CHP'nin Türk - İş içindeki güçlenme ve yönetimi kazanma, Türk - İş içindeki "sosyal demokrat eğilimli" sendikaların konumunu güçlendirmeye "hesapları" sonucunda Bahir Ersoy özel bir çaba göstererek durum tesbiti için istisnaya geçiş tüm işyerlerine MC zamanında iş alınmış MHP ve MSP yanlısı iş müfettişlerini görevlendirmiştir. O kadar ki; gelen iş müfettişleri ilk temasları işyerlerindeki Türk - Metal yanlısı müdürlerle kurmuş onların istemlerine göre oylama süresini uzatmış, işyerlerinde bulunan demokrat ve ilerici mühendislerin görevli olarak işyeri dışına çıkmasını beklemiş, bilinçsiz işçilere baskı yapmış ve tüm bunlar

yapılacak işyerinde gerici müdürlerle yanyana olduklarını her fırsatta göstermişler, böylece işçiler verecekleri oyun işverence bilemeyeceği "korkusuya" oy kullanmışlardır.

Ne var ki tüm bu olgular ilerici sendikal hareketin bu derece ağır bir yenilgi almasını bütün boyutlarıyla açıklamaya yeterli değildir.

Konu sınıf ve kitle sendikacılığının mücadele ilkelere açısından incelenince bütününe kavuşabilir. Herşeyden önce MKEK'e bağlı işyerlerinde işçilerin işyerlerinin, demokratikleşmesi, işveren baskısının son bulması, faşist terörün dağıtılması gibi güçlü bir talebin var olmasını olayın tek yanı olarak alan, bunu örgütlü bi-

Ersoy'un Türk-Metal'e hedyesi

linçli bir talebe dönüştürmeye çalışmayan bir sendikal anlayışın açığa çıkarılması, İktidarın "tuttuğu" sendika görünümüne yaslanarak ve özellikle sosyal demokrasinin gerici yönetime yaslanarak kağıt üzerinde ilerici sendikacılığın mahkum edilmesine gerekir.

YÜRÜYÜŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Sti. adına NİHAT SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIC ● Yazı İşleri Müdürü: Neset KOÇBİVİKOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI ● Yönetim: Kocunur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosü: Piyerioti Cad. 21/1 Çemberlitaş - İSTANBUL Tel: 26 35 67 ● Avrupa Temsilciliği: COODIFF 13/2 Square Wisser - 1040 Bruxelles - BELÇİKA Tel: 230 34 72 ● İlan Kosulları: Arka kapak renkli 22.500 TL., Arka Kapak siyah beyaz 18.000 TL., 1c sayfa 800 TL. santim 80 TL. Yayın İlanları % 50 İndirilmiştir. ● Başkaları: Dally News Web Ofset Testileri ● Kapak: Uğur OKMAN

● Abone Kosulları: Yıllık 300 TL., Altı aylık 150 TL., AVRUPA: Altı aylık 375 TL. (30 DM), Yıllık 750 TL. (60 OM) ● AMERİKA: Altı aylık 500 TL., Yıllık 1000 TL., AVUSTRALYA - JAPONYA: Altı aylık 600 TL., Yıllık 1200 TL.

● Ödeme Adresi: TORKİYE: YÜRÜYÜŞ DERGİSİ POSTA ÇEKİ 100234 ● AVRUPA: COODIFF POSTA ÇEKİ, 000-1164657-75 BRUXELLES-BELÇİKA

YOL-IŞ FEDERASYONUNA BAĞLI İSTANBUL YOL IŞ SENDİKASINA BAŞKANLIĞINA BEKİR YENİĞÜN SEÇİLDİ

Geçtiğimiz hafta içinde İstanbul'da toplanan Yol-Iş Federasyonuna bağlı İstanbul

Yol-Iş Sendikası Kongresinde yapılan seçimler sonucunda, Türkiye İşçi Partisi iki dönem Merkez Yönetim Kurulu üyesi yapan, aynı zamanda Türkiye İşçi Partisi kurucusu olan Bekir Yenigün başkanlığa getirildi.

Bekir Yenigün Yol - İş sendikasında ilerici sendikal anlayışın uzun yıllar mücadelesini vermişti. Seçimler sonucunda Başkanlığın CHP e-ğilimli adayı Yenigün'den daha az oy alarak seçimleri kaybetti.

Caziantep'de DİSK'e bağlı 1 Nolu Tekstil Sendikası şubesinde 1 Mayıs tutuklularının serbest bırakılması için imza toplayan TİP'lilere, kendilerine ilerici diyen bazı kişiler engel olmak istedi. Bu kişiler Çateks fabrikasında imza toplayan TİP'li bir işçiyi saldırdılar. Ancak araya diğer işçilerin girmesiyle saldırı başarıya ulaşamadı. Tekstil Şube Başkanının bu olaya tepkisi, imza toplayan işçiye "böyle şeylerle uğraşmamasını" öğütlemek oldu. Sendika Şube Başkanı, patronun bu işçiyi işten atması halinde kendilerinin sendika olarak birşey yapamayacaklarını ifade etti. Ancak girişimler başarıya ulaşamadı ve 1 Mayıs tutukluları için çok sayıda imza toplandı.

DİSK'E BAĞLI GAZİANTEP. 1 NOLU TEKSTİL ŞUBESİNDE 1 MAYIS TUTUKLULARI İÇİN İMZA TOPLANMASI ENGELLENMEK İSTENDİ

İMAR VE İSKAN BAKANLIĞINDA İŞÇİ VE MEMUR KİYİMİ BAŞLIYOR

İmar ve İskan Bakanlığında sürdürülen grevin 19. gününde Bakanlar Kurulu tarafından ertelenmesinden sonra Danıştay da yürütmenin durdurulması için yapılan başvuruyu reddetti.

Öte yandan İmar ve İskan Bakanı Ahmet Karaaslan 25. 5.1979 tarihinde yayınladığı genelgele ile işçilerin "yeteneklerinden daha iyi yararlanmak" amacıyla yeni düzenle-

melere gidileceğini bildirdi. Yine aynı gün tüm Bakanlık Merkez Teşkilatına verilen telefon emri ile yıllık izinler, mazeret izinleri, saatlik izinler ve hatta hastalık halinde vize izinleri bile kaldırıldı.

Tüm gelişmelerden sonra Bakanlık içinde, greve etkin bir şekilde katılan 350 işçinin iş akıllarının feshedileceği ayrıca grev boyunca grev işçileriyle dayanışma içinde olan 20'nin üzerinde memurun da sürüleceği haberleri dolaşmaya başladı.

İmar ve İskan Bakanlığında ilerici potansiyeli erime ve yerine faşist kadrolaşmayı yaratma amacını taşıyan bu girişim işçi ve memurların örgütlü gücüyle karşılaşacak...

SALİHLİ TÖB - DER KONGRESİNİ DEMOKRASİ İÇİN BİRLİK HALKÇI EĞİTİMCİLER İTTİFAKI KAZANDI

Salihli Töb - Der Kongresinde yapılan seçimler sonucunda Demokrasî için Birlik ve Halkçı Eğitimcilerin ittifakı Yönetime geldi. Seçim öncesinde Demokrasî için Birlik Grubu ile Halkçı Eğitimcilerin oluşturduğu ittifakı parçalamak için Birlik Dayanışma sahte bir "üçlü ittifak" çağrısında bulundu. Ancak Birlik Dayanışmanın öne sürdüğü kabul edilemez koşullar nedeniyle bu öneri her iki grup tarafından reddedildi. Sonuçta seçime ikili ittifak, Birlik Dayanışma ve Devrimci öğretmen grupları üç ayrı liste ile katıldılar. Demokrasî için Birlik ile Halkçı Eğitimcilerin ittifakı 247 oy alarak yönetime gelirken, Birlik Dayanışma ve Devrimci öğretmen gruplarının aldıkları oy sayısı buna yaklaştı. Seçim sonuçlarını hazmedemeyen bazı kişiler Töb - Der'li öğretmenlere saldırı girişiminde bulundular. Bu saldırı girişimleri, Töb - Der içindeki Birliği zararlayıcı hareketler olarak nitelendirildi.

FAŞİSTLER SALİHLİ TÖB - DER'E SİLAHLI SALDIRIDA BULUNDULAR

Geçtiğimiz hafta sonunda Salihli'de faşistler Salihli Töb - Der lokaline silahlı bir saldırı düzenlediler. Töb - Der lokali önüne gelen bir grup faşist silahlarla ateş açtılar. Ancak o-ralarında Genç - Öncü üyele-

rinin de bulunduğu çok sayıda antifaşist faşistlerin bu saldırılarını püskürttüler. Binalarına kaçan faşistler daha sonra buradan da antifaşistlerin üzerine ateş açtılar. Bu olay, silahlı saldırıların kaynağını bir kez daha ortaya çıkarırken, antifaşistlerin saldırı karşısında ortak tavırları, faşizme karşı mücadelede birlik olmanın başarıya ulaştıracağı görüşünü bir kez daha kanıtladı.

BÜYÜK SERMAYE TAM BOY SINIF CEPHESİNDE

YAVUZ ÜNAL

Büyük sermayenin, gerici-faşist partileriyle, gizli-açık faşist saldırı odaklarıyla, "özgürlükçü" iktidarıyla, basınından TRT'sine kadar tüm politik ve ideolojik silahlarıyla mücadelesini kendi yararına geliştirmek için işçi emekçi halka ve tüm demokratik güçlere karşı yürüttüğü saldırılar yetersiz kalmış olacak ki, bu kez, doğrudan sesini duyurmak gereğini duydu. 1 Mayıs'ın hemen peşinden Türkiye Sanayicileri ve İşadamları Derneği'nin (TÜSİAD) gazete sayfalarını tam boy kapsayan bildirimleri ortaya çıktı. Birbiri peşine yayınlanmaya başlayan bildirimlerle Hükümetin politik tutumunu eleştiriyor, yaşanan sorunların çözümü için başlıca engel "aşırı yasağcı ve aşırı devletçi zihniyet" deniliyor. Bu mesaj, işçi emekçi halkın işsizlik, yokluk ve yoksulluk gibi sorunları içine demagojik bir biçimde sıkıştırılarak, kendi sorunlarını tüm halkın sorunlarının bir parçası ve hatta en önemlisi gibi göstermeye çalışılarak veriliyor.

Ne istiyor büyük sermaye? Neden şikayet ediyor? Aşırı devletçilik denen ne? Aşırı yasağcılık denen ne? Ne gibi önlemler alınmış ki böylesine ferat ediyorlar?

Hükümetin bugüne dek devletleştirme diye aldığı yegane önlem, kamu malı olan madenlerin özel sektör elindeki işletme ruhsatlarının iptalidir. Enerji sorununun böylesine boyutlara tırmandığı bir dönemde bu önlemin eleştirilmesi burjuvazi adına sadece ideolojik bir titizlik olmaktan öteye geçemez. Geriye sadece "tahtakale sektörü" denilen ve geçen yılki boyutları 2,5 milyar doları bulan kaçakçılığın önlenmesi için alınan kimi önlemler geliyor. Böylece de büyük sermaye yakayı ele veriyor. Döviz kaçakçıları olduklarını doğrudan savunamadıkları için de ancak "aşırı yasağcılık, aşırı devletçilik" diye karşı çıkabiliyorlar. Türkiye'nin geçen yılki dış satımı kadar, 2,5 milyar dolarlık bir kaçakçılık... İşte 1978'in büyük sermaye için en tatlı kâr yılı olmasının altında yatan gerçek. TÜSİAD bildirimlerinin nedenlerinden birisi bu.

Montaj fabrikalarını döviz kaçakçılığı ile çalıştıracaksınız, boyalı gazetelerinizi döviz kaçakçılığı ile çıkaracaksınız. Döviz kaçakçılığı ile dışalım yapıp vurgunculuk yapacaksınız. Fabrikaların kapasite kullanımı % 20'lere kadar düşmüşken en kârlı yıl olarak bilanço bağlayacaksınız. Sonra da yüzbinlerce işçiyi sokaklara atıp işsizlikten, karaborsacılık yapıp pahalılıktan ve darlıktan bahsedeceksiniz. Birazcık işler zorlaşınca da "ekonomik hürriyetlerin" kısıldığından bahsedeceksiniz. Ve "ulus bekliyor" diyerek, çıkarlarınızı ulusu çıkarları gibi göstereceksiniz. Anlaşılan politik liderlerinden öğrendikleri bu demagojilerle "ulus"ü kandırabileceklerini sanıyorlar.

TÜSİAD'ın 182 üyesi var. Bunların bir bölümü büyük sermayeye kapılanmış uzman ve yönetici, diğerleri de en büyük patronlar. Kendi yayınlarına göre (TÜSİAD 1978 Yılı Çalışmaları) büyük imalat sanayiindeki yatırımlarda özel sektör payı, 1976'da % 72.1 ve 461 bin işçi çalıştırıyorlar. Bu rakam imalat sanayiindeki toplam çalışanların % 64.1'i. Koç, Sabancı, Eczacıbaşı, Sapmaz ailelerinin dışında Hürriyet, Tercüman, Milliyet gibi gazetelerin sahipleri de TÜSİAD üyesi. 1977 yılı cirolarının toplamı 80 milyar liradan fazla yani, o yılki devlet bütçesinin üçte biri kadar. Bu beyler "Vergi ödeyeni, vergi yükünü ağırlaştırarak cezalandırmak"tan bahsediyorlar. Oysa 1976 yılında kaçırıldıkları verginin toplamı 53 milyar lira. Gelirlerinin ancak yüzde onunu vergi olarak ödüyorlar. Oysa işçi ve emekçilerin ödedikleri vergiler gelirlerinin yüzde otuzunu buluyor. Enflasyonla işçi ve emekçilerin cebinden bu beylerin cebine aktarılanlar da cabası.

Enflasyonun ücret ve maaşlıları bunalttığı ve giderek yoksullaştırdığını söylemek için bugün ülkemizde yaşamak yeter. Kimin çıkarına işliyor bu çark? Kim kazanıyor? Onbinlerce küçük ve orta işletme iflas ederken kim büyüyor? Tekelleşme eğilimleri enflasyondan güç alıyor mu?

KİT'lerin yıllık zararının 50 milyar lirayı aştığı söyleniyor da, zararın nedenleri söylenmiyor. KİT ürünlerinin müşterisi kim? KİT'ler çıkardıkları ham maddelerle, işledikleri ve yarı mamul hale getirdikleri ürünleri halka değil büyük sermayeye satıyorlar. Hem de maliyetin çok altında.

KİT ürünlerine atıcılık yapıp vurgun vuranlar kimler? Küçük esnaf mı? Yoksa kendileri mi? Neden "aracılar ortadan kaldırılсын" demiyorlar. Neden örneğin "demirçelik fabrikaları kütük değil de işlenmiş demir satсын ve böylece zarardan kurtulsun" demiyorlar?

"Sendikaların davranışından" şikayet ediyorlar. Neden? Bilinen ve "çok yüksek ücret artışı talep ettikleri" yolundaki hükümetle birlikte yapageldikleri şikayetlerinin ise gerçek durumda hiç de bağlantılı olmadığı defalarca yazıldı. Ücret artışlarının yükselen enflasyonu bile kovalamaktan uzak olduğunu ayrıca açıklamaya gerek bile yok. İki yıllık enflasyonun resmi rakamlara göre yüzde yüzü geçtiği bir ülkede, sendikaların öne sürceği hiç bir talep aşırılıkla suçlanmaz. Kaldı ki gerçek durum böyle de değildir. İstanbul Sanayi Odasının "Nisan 1979" tarihli "Yabancı sermaye konusunda görüş ve öneriler" teksir metninde ülkemizin olanakları sayılırken "Düşük işgücü maliyetleri nedeniyle Türkiye'nin uzun bir süre ilginç bir yatırım merkezi olarak kalacağı" söyleniyor. Yüzsüzlüğün böylesi ancak gene bunlar tarafından yapılabilir. Böylece, kârın kaynağının artı değeri yükseltmek olduğunu bilincinde olarak ücret artışları üzerine kurulacak sürekli baskının yararlarını gözetiyorlar. Dahası bu, demokratik hak ve özgürlüklere yönelik politik bir saldırdır.

TÜSİAD bildirimlerinin can alıcı noktası ise, "kısa vadeli politik kaygılar" diye formüle edilen görüştür. Nedir bu kaygılar? Demokratik güçlerin eleştirisi

karşısında duyarlı olmak mı? Bu konuda Ecevit Hükümetinin parlak sözlerinin dışında, sürekli büyük sermayeden yana tavır aldığını bilmeyen kaldı mı? Demokratik hak ve özgürlükler mi genişletildi? Seçim öncesi söz verildiği gibi, memurlara, grevli toplu sözleşmeli sendikal haklar mı tanındı? 141 ve 142 kaldırılarak, fikir ve örgütlenme özgürlüğü mü sağlandı? İşçi sınıfına istediği sendikayı seçebilmek için referandum hakkı mı çıkarıldı? Yoksa ülkemiz emperyalizmin ileri bir karakolu olmaktan mı çıkarıldı? IMF'nin istediği ödünlerin tümüne başüstüne deyip anında uyulmadığı için mi kısa vadeli çıkarılardan bahsediliyor?

Büyük sermayenin örgütü TÜSİAD, kısa vadeli politik kaygılardan bahsederken, ülkemizin bütünüyle emperyalist finans kuruluşlarına, saldırgan pakt NATO'nun isteklerine boyun eğilmesini ve hiç bir ön koşul öne sürülmesini istemektedir.

TÜSİAD bu bildirisıyla, ülkemizin bağımsızlığının pazara çıkarılmasını ve demokratik hak ve özgürlüklerin ne pahasına olursa olsun ortadan kaldırılmasını istemektedir. Böylece karaborsa ve her çeşit spekülasyon için meydan açılacak, sendikalar ortadan kaldırılıp, işçiler yok pahasına çalıştırılacak, istedikleri bu.

Tüm bunlar bilinmeyen şeyler değil, faşistler bunun kavgasını veriyorlar. Her gün ilericilerin, demokratların, sosyalistlerin üstüne kurşun sıkanlar bunu sağlamaya çalışıyorlar. Her tür gerici ilk bunun için çalışıyor. TÜSİAD üyesi MSP ideologu Korkut Özal'ından, beylerin bildirimleri gazete sayfalarını kaplayınca "işte şimdi hapi yuttular" diyen Demirel'ine kadar tümünün için çalışıyor. Ecevit Hükümeti de işbaşına geldiğinden bu yana dünyanın dört bir yanında avuç açarak öncelikle büyük sermayenin çıkarlarını gevirmek için çırpınıyor. Tüm bunlar büyük sermayenin çıkarlarının savunuculuğunu üstlenmişken şimdi bir de doğrudan kendilerinin gazete ilanlarıyla ortaya çıkmalarının amacı ne olabilir? Sadece kamuoyunda kendilerine karşı uyanan tepkiyi doğrudan göğüslemek mi? Çıkarlarının gizlenmesinden medet umanların bu gerekçeyle ortaya çıkacağını düşünmek kurda kuzu postu giydirmek olur.

Sorun, büyük sermayenin bugün bulunduğu noktadan kaynaklanıyor. Kapitalizmin gelişmesi, sanayinin payının giderek artması ve sermayenin kendi içinde giderek yoğunlaşması bu bildirim ortada çıkışının başlıca nedenidir denebilir. Enflasyonla ve hatta yoklukla birlikte giderek artan biçimde tekelin hakimiyetini gözlüyoruz. Bankalar sanayi sermayesinin denetimine giriyor. Böylece mevduatın çoğunluğunu topluyorlar ve kredilerin çoğunluğunu kullanıyorlar. Giderek artan faizler küçük sermaye gruplarını eritiyor ve tekelin güç kazanıyor.

Ne var ki, sanayi kendi kendini ayakta tutabilecek gelişkinlikte değil. Hammadde ve yarı mamul madde olarak büyük ölçüde emperyalizme bağımlı. Teknoloji üretmiyor. Büyüme, kendini yenileme biçiminde gerçekleşmiyor. Küçük ve orta sermaye grupları ile ar bilecek güçleri yok. Küçük ve orta sermaye gruplarının muhalefeti üzerinde toplamaktan kaçınmak günün koşullarında başlıca sorun olarak karşılımlarına çıkarılıyor.

Yayınladıkları bildiri ile kendilerinin yarattıkları ve sorumlu oldukları durumu, "ulus" un sorunu imiş gibi gösterirken, aslında, küçük ve orta sermaye gruplarına aynı sorunlardan rahatsız olduklarını, çözümü birlikte bulacaklarını söylemek istiyorlar.

"Kişiyi rekabet içinde teşvik etmek" diye formüle edilen görüşün başka bir açıklaması olamaz. Küçük ya da orta sermaye çevrelerinin tekeli sermaye ile rekabeti değil ancak ona teslimiyeti söz konusu olabilir. Ama büyük sermaye, bu sermaye gruplarının bir kısmını kendi içinde eritirken diğerlerine yaşama olanağı bulamıyorsa, işte böyle rekabetten bahsetmek zorunda kalır.

Büyük sermayenin özlemi faşizmdir. Bunu bir kez daha dile getirmişlerdir. Küçük ve orta sermaye gruplarını "giderek rejim değişir" gibi tehditlerle yanlarına almaya ya da kesin olarak yanlarında tutmaya çalışmaktadır.

Ecevit'in Bildiriye tepkisi, "savcılığa vereceğim" diyerek her zamanki içi boş ve artık kimsenin inanmadığı "demokratik tehdidini" savurmak oldu. Bir kez daha gerçekçilmediğini gösterdi. Oysa yapılacak iş var. Sadece dış ticaretten yılda 250 milyar kazanıyorlar. Neden devletleştirilmiyor? Dış satımdan elde edilen dövizin tümü petrol tüketimine yetmiyor. Örneğin neden otomobil üretimi kamu denetimine alınmıyor? Demokratik hak ve özgürlüklerin savunmakla büyük sermayenin çıkarları artık kesin olarak birbirinden ayrılmıştır. Demokrasiden yana olmak büyük sermayenin çıkarlarına yönelmekle olur. Bu aynı zamanda "serbest rekabete dayalı düzeni" korumanın da zorunlu bir ögesi haline gelmiştir. Büyük sermayenin örgütü TÜSİAD'ı "savcılığa vermek" böyle olur.

Büyük sermaye tüm örgütleriyle ve tam boy sınıf cephesine girdi. Şimdi açıkça tehdit eden o. "Özgürlükçü demokrasi" den yana olduklarını söyleyenlerin görevi boş ve sonuç vermeyecek tehditler savurmak değil, demokratik güçlerin safında yer almaktır. Yoksa "özgürlükçü demokrasi" sözleri TÜSİAD'ın, "sorunlarımıza ancak hür, demokratik, parlamenter rejim içinde ve anayasamız çerçevesinde çözüm" bulunmasına inandığını söylemek gibi bir kandırmacadan öteye gidemez.

AWACS casusluğuna hayır!

Hükümetin ve Başbakan Ecevit'in, bugüne kadar kapalı kapılar ardında hazırlanan emperyalizme bağlılık anlaşmalarını yürürlüğe koyma girişimleri CHP Kurultayı'ndan hemen sonra hız kazandı. Kurultay'da Ecevit'in, hükümetin geleceğinin sağlama bağlanması için tek başına yönetime ağırlığını koymasına ve bu isteğinin CHP içindeki muhalefet kanatları tarafından da "şimdilik" kaydıyla kabul edilmesinden sonra, önemli dış pazarlıklarda yeni adımlar atılması olanağı da artmış gözüküyor. Daha doğrusu, bu adımları atmak için hükümetin daha rahat ve cesaretlili çıkışlar yapılabilmesi için elverişli koşullar oluşmuş bulunuyor.

30 Mayıs'ta Paris'te 17 Batılı ülkenin temsilcilerinin katıldığı toplantıda Türkiye'ye yapılacak olan yardım konusu ele alındı. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Genel Sekreteri Van Lennep'in başkanlık ettiği toplantıya Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu da katıldı. Belirtildiğine göre, Ziya Müezzinoğlu'nun toplantıdaki tutumu, "Türkiye'nin, verdiği sözlerden bu kez dönmeyeceği" yönünde olacaktı. Ziya Müezzinoğlu, yapacağı konuşmada 1978 yılında IMF'nin başlattığı yardım dilimlerinin, Hükümetin politik tutumunun değişmesi üzerine kesilmesinden çıkartılacak derslerle, Batılılara teminat verecekti.

750 milyon dolar tutarında gerçekleşmesi beklenen yardımın, Batılı ülkeler tarafından öne sürülecek koşulu, gene hükümetin IMF ile anlaşması, diğer bir deyişle, hükümetin IMF'nin istedi-

ği koşulları yerine getirmekle güçlük çıkartmamasıdır. Görülen odur ki, Ecevit Hükümetinin, içinde bulunduğu bu "kritik" koşullarda IMF'ye güçlük çıkartması da beklenemez. Emperyalizmin ve tekeli büyük burjuvazinin hükümete yönelttiği tehditler de, hükümetin IMF karşısında gösterebileceği direnci hemen hemen sıfıra indirmiştir.

Ecevit hükümetinin IMF isteklerini kabullenmeye hazırlıklı olduğu, geçtiğimiz hafta içinde düzenlenen, kamu kuruluşlarında çalışanların yönetime katılması seminerinde bir konuşma yapan İşletmeler Bakanı Kenan Bulutoğlu'nun sözlerinde de ifadesini buluyordu. Bulutoğlu, "sendikaların ücret artışında ısrarları, emeğin iktidarına götürme, büyük sermaye ile işbirliği içindeki, sömürüye ortak olan bir Amerikan sendikacılığına götürür" diyor ve sendikaların toplu sözleşmelerde fazla ücret artışı istememelerini "tavsiye" ediyordu. İşçi sınıfının, ücret artışları önleme çabalarıyla baskı altına almak, doğrusu önümüzdeki toplu sözleşme dönemine yönelik politik bir yatırım anlamını taşıyordu ve IMF istekleriyle de tam olarak çakışıyordu.

Hükümetin emperyalizmin istekleri karşısında nasıl bir tutum alacağını beklediği bir başka konu da, Carter yönetiminin dayattığı U-2 uçakları sorunuydu. Kamuoyundaki canlılığını geçtiğimiz hafta da koruyan tartışma, yeni boyutlara da erişti. Hükümetin U-2 casusluk uçaklarına Sovyetler Birliği'nin tutumunu öğrenmeden izin vermeyeceğini belirtmesinin ardından, bu kez de ünlü AWACS projesinden söz edilmeye başlandı. AWACS,

Ankara'da Jandarma Komando Alayı'nın tatbikatından bir görüntü.

Sivil Sıkıyönetim için hazırlık

Geçtiğimiz Pazartesi günü Ankara'daki Jandarma Komando Alayı'nda "Özel intihar komando bölüğü" tarafından "anarşik olayları bastırma" yöntemlerini sergileyen bir tatbikat düzenlendi. Tatbikatta "bir yasa dışı toplantının dağıtılması", "kaçırılan iki yabancı diplomatın kurtarılması" ve "bir binada bulunan yasa dışı eylemcilerin yakalanması" prova edildi. Tatbikat Genel Kurmay Başkanı Euren ile birlikte Başbakan Ecevit ve İçişleri Bakanı Güneş de izledi.

"Özel intihar komando bölüğü'nün tatbikatı görüntüleri TRT Televizyonunun aynı günün akşamındaki haber bülteninde de yayınlandı. TRT bülteninde tatbikatın safhaları ayrıntılarıyla aktarıldı. Tatbikatın görüntülerine, gösteriye özel olarak çağrılı muhabirlerin fotoğraflarıyla günlük basında da yer verildi. Bu arada tatbikatta, "Jandarma Genel Komutanlığı'na mensup bazı subayların kızlarının da anarşik öğrenci rolü oynadıkları" basındaki haberler arasında dile getirildi.

Bu komando tatbikatı, sıkıyönetim dönemindeki önlemlerin sıkıyönetim sonrasında da

"yasal düzenlemeler" yoluyla sürdürülmesi tartışmalarının yoğunlaştığı bir döneme rastladı. Cumhurbaşkanı'nın 27 Mayıs emrince de, hükümetin bu tür "yasal" önlemleri en kısa sürede gündeme getirmesi yolunda bir uyarıya açıkça yer verilmişti. Bir süre önce İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Necdet Uğur'la arkadaşınan CHP'li 12 Mart'çı Kontenjan Senatörü Muhsin Batur da, sıkıyönetimin işlevlerinin sivil yönetime devredilmesi hazırlıklarının hızlandırılmasını istemiştir.

"Sivil sıkıyönetim" deyimi, Ecevit hükümeti tarafından, daha resmi sıkıyönetimin ilânından önce onun yerine bir çözüm yolu olarak ortaya atılmıştı. Şimdi kamuoyuna TRT ve basın yoluyla reklamı yapılan komando tatbikatlarıyla, sivil sıkıyönetime geçiş hazırlıklarının ilân edildiği anlaşılmaktadır. Bu arada sivil sıkıyönetim uygulamalarının meşrulaştırılması, bunun için de, dağıtılan gösteriler, insan cesetleri sahneleriyle bir "anarşik av" hayranlığı yaratılmaya çalışılmaktadır.

Ecevit hükümeti böyle mi demokratik hak ve özgürlükleri koruyacaktır?

CIA tarafından hazırlanan ve 18 E-3 A uçağı ile belirli sayıda NMROD AEW uçağının Türkiye hava sahası içinde uçuşu yoluyla Sovyetler Birliği'ne yönelik casuslukları U-2'lerden daha etkili yapma amacı taşıyan bir projeydi. Uzun yıllardır çalışmaları sürdürülen ve çok gelişmiş casusluk araçlarına sahip olan E-3 A uçakları, Kıbrıs'taki İngiliz üslerinden kalktıktan sonra Türkiye üzerinde uçacaklardı.

Pentagon çevrelerine göre, AWACS projesi U-2 uçaklarının görüldüğü tartışmasında gözden kaçabilecek ve bu projenin kamuoyu tarafından kabul edilmesi daha kolaylaşacaktır. Ne var ki, hem U-2, hem de AWACS projesinin sonuç alabilmesi, Sovyetler Birliği'nin, bölgenin ilerici halklarının ve Türkiye'nin tutumuna bağlıdır. Bölge başını her şeyin üstünde tutacak olan güçlere rağmen bu projelerin Pentagon hesaplarına uygun olarak gerçekleştirilmesi kolay olmayacaktır. Ecevit hükümetinin ABD ile ilişkilerine bu açıdan yaklaşması ve değerlendirmelerini bu yaklaşımına yapması zorunludur.

Emperyalizmin baskılarını Ecevit hükümetine dayatmak ve onu daha yakından bir tehdit altında tutmak için uygulanan planların sonucunu, geçtiğimiz Çarşamba günü Devlet Bana Enver Akova'nın hükümetten istifasıyla sergilendi.

CHP Kurultayı'nın ikinci günü kulislerde Akova'nın MHP'ye geçmek için hazırlandığı haberi hızla yayılmış ve haber kimseden tekip görmemişti. Öte yandan Ecevit'in de Akova'nın ölüne, kendisiyle ilgili kabarık yolsuzluk dosyalarını sürdürdüğü bildiriliyordu.

6'ların gerici muhtırasına imza koyarken MHP'li bir işadımı aracılığıyla kendisine ulaştırılan talimatı uygulaması olan Akova, sonunda çıkış yolunu bakanlıktan istifa etmekte bulunmuştu. Bu arada yaklaşan MHP Kongresi'nde de yuvayı seçmeye hazırlandığı yaygın olarak söyleniyordu.

gündemin başında Saflarda netleşme

Burjuvazi ve işçi sınıfı, emekçi kitleler kutuplaşmasını güçlenmesi sınıf mücadelesi sürecinin karmaşıklığına netleşmektedir. Mevcut biçimlerle, araç, yöntem ve olanaklarla toplumu yönetme durumunu yitiren egemen sınıflar yeni arayışlara yönelmekte, anti demokratik eğilimlerini açığa çıkarmaktadır.

Tekelci, büyük sermaye bugün dünden daha çok faşizmi gündemine almıştır. Çünkü derinleşen 'sosyo ekonomik buhranlarla sakanamaz hale gelen sistem çözümünü sağlama ile birlikte toplumsal demokratik muhalefet de gelişmekte ve burjuvazinin "kaçınılmaz son" korkusu, arayışlarını etkilemektedir.

Ancak sınıf karakterinin bir sonucu olarak, tekeli, büyük sermayenin faşizmi istemesiyle, gerçekleşmesi aynı anlama gelmez. Herşeyden önce toplumsal gelişim sürecinin o anında sınıfların güçleri, konumları ve birbirleriyle ilişki düzeyi ölçmelerin gerçekleşmesine olanak verip vermediği önemlidir.

Bir politikanın geçerli olabilmesi her şeyden önce toplumsal dayanaklar bulabilmesine bağlıdır. Faşist demogojinin sınırlı etkinliği, faşizm özemcileri için oldukça 'umut kırıcıdır.' Burada CHP gerek şu anda hükümet olması, gerekse toplumda en çok oy alan parti olması açısından önem kazanıyor. Tekelci, büyük sermayenin sistemli bir etki alanı içine daha çok girme durumunda olan CHP'nin demokratik özellikleri tümden yok edilmiştir. Uye yapısında ve seçimlerinde yaygın bir şekilde işçi, köylü, emekçi unsurların yer alışı onun demokratik yanını oluşturan bir öğe olarak belirlemektedir. CHP hükümeti ve parti genel merkezi egemen sınıfların denetimine girdiği ölçüde bu öğelerin sistem maddi koşullarında, tepki ve istemleri de artmakta, örgüt içi çelişkileri güçlendirmektedir. CHP kurultayı, tabanında anti-tekeli eğilimlerin, demokrat öğelerin güçlüğünü sergilemiştir.

Sınıf mücadelesi görünümündeki tüm karmaşıklığına rağmen geliştiğince özündeki netliği de görünümünde netliğe dönüştürüyor. Bugün politik arayış içinde olan, güçlü bir anti-faşist potansiyel taşıyan işçi sınıfı ve emekçi kitleler, gerçek yerlerini bulma yolunda mesafeler alıyor. Burjuvaziden bağımsız hareket edebilme kararlılığı ve mücadele azmini, politik örgütü TIP'den öğreniyor. TIP daha geniş yığınların sınıf mücadelesini öğrenmesine önderlik ediyor. Kuruluşundan bu yana tekeli, büyük burjuvazinin, tüm burjuva partilerinin ve her boydan sapkın akımların ortak tavrı olan, TIP'ni yok sayma, adından bahsetmeme tutumları bu gelişmelerle kırılıyor.

Bu ortamda gazetele verilen ilanların sanayi ve ticaret odaları kongrelerindeki yönetim operasyonlarının anlamı da netleşiyor. Tekelci, büyük burjuvazi yeni politik hesaplar içinde. Bu hesapların sonucu yeni ittifaklar gündemindedir. En önemlisi de toplumda yönetme fonksiyonu için yeni yöntem, biçimler istemektedir. Hedef bu oluncu taktikler de anlam kazanıyor. Birincisi CHP'nin hükümet ve parti olarak ve bütünüyle kontrol altına alınmasına, burjuvazinin sadece kısa vadeli istekleri için değil uzun vadeli politik, ekonomik istekleri içinde zorlanıyor. İkincisi, burjuva partilerinin ittifakı sağlanmak isteniyor.

Bu koşullarda yaşamın koşullarını hazırladığı ve geliştirdiği örgütlü birleşik gücün oluşması sürecini hızlandırmak gerekiyor. Tüm bağımsızlıktan yana, anti-tekeli, ilerici öğeler bu netleşme sürecinde tutarlılıklarını gösterme olanaklarına sahip olmaktadır.

• reşat kadayıfçılar

Sıra AWACS projesinin uygulanmasında

IMF'ye teslim maratonunda finişe doğru

Türkiye'ye yapılacak yardıma katkıda bulunmayı kabul eden OECD üyesi 17 ülke ve 4 uluslararası kuruluş temsilcileri, geçtiğimiz hafta içinde Paris'te bir araya geldiler.

Yürüyüş baskıya hazırlandığı sırada görüşmeler bütünüyle sonuçlanmama kadar ilerledi. Paris'ten ulaşan haberler batılı ülke ve finansman kuruluşlarının hazırladıkları reçetelerde ısrarlı olduklarını ve isteklerini kabul ettirdiklerini göstermiştir.

30 Mayıs Çarşamba günü, OECD üyesi ülkeler yaptıkları toplantıda, "Türkiye'ye yapılacak yardımın, ancak tutarlı bir istikrar programı benimsenir ve doğru yöndeki ekonomik uygulamalara geçilirse yararlı olacaktır" konusundaki görüşlerini tekrarlayarak, 906 milyon Dolarlık ithalat olanakları sağlamaya taahhüt etmişlerdir. Türkiye'nin temsil edilmediği, buna karşılık IMF, Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası ve AET Komisyonu'nun gözlemci olarak katıldığı toplantıda, "doğru yönde" olarak nitelenen ekonomik uygulamalar şöyle belirlenmiştir:

Kısıtlayıcı maliye politikalarıyla enflasyonun yavaşlatılması,

Döviz kuru politikalarında gerekli değişikliklerin yapılarak, dışsattın özendirilmesi,

Kamu kuruluşlarının, Bütçe ve Merkez Bankası üzerindeki yükünü gidermek için "pazar ekonomisi" koşullarına göre çalıştırılması,

Ekonominin dış rekabete açılması.

OECD ülkelerinden 14'ü, Türkiye'ye sağladıkları 906 milyon dolar tutarındaki kredinin kullanılabilmesini, uygulanmasını istedikleri bu önlemlere, yani doğrudan doğruya IMF ile anlaşmaya varılması koşuluna bağlamışlardır. Bunun nedeni, Ortadoğu'daki son gelişmeler nedeniyle emperyalizmin Türkiye'ye verdiği özel önem ve bu sistem içinde ve örgütlerinin "yardım" konusunda bir "bir bütün olduklarını vurgulama gereksinimidir. OECD ülkelerinin kendi aralarında yaptıkları toplantılarda saptadıkları ekonomik politikalar, ilk kez Paris'teki toplantılarda ortaya atılmış değildir. Cerek 1978 sonbaharından bu yana Batılı devlet başkanları, uzmanlar muhalefet partileri temsilcileri vs. ile sürdüren görüşmelerde, gerekse OECD, IMF ve yabancı bankalar tarafından hazırlanan raporlarda devamlı olarak yinelenmiştir.

Mayıs sonunda başlayan toplantıların hemen öncesinde OECD'nin düzenlediği Türkiye raporunda şöyle denilmektedir: "Türkiye, içinde bulunduğu ekonomik krizi atlatmak için pazar güçlerine güvenmeli ve ekonomisini yabancı rekabete açmalıdır... Ekonomisi, rekabetçi yapının gerektirdiği düzene göre ayarlanmalıdır... Yabancı sermaye iç piyasada rekabetçi geliştirebileceği gibi ülkenin dış finansman gereksinimini de çözebilir... Pazar güçlerinin rekabetçi gelişimi sanayi için gereklidir. Bu konuda özendirme, Kamu İktisadi Teşebbüsleri için yapılan özendirmeden az olmamalıdır..." IMF tarafından hazırlanan

"Türkiye, Son Ekonomik Gelişmeler" Raporunda da, Türkiye'deki KIT açıklarının zamlarla dengelenmeye çalışıldığına değinilerek, bu kuruluşların piyasa ekonomisi kurallarına göre işletilmesi gerektiği bildirilmektedir.

IMF KOŞULU

OECD ülkelerinin, Türkiye'nin ivedi dışalım gereksiniminin finansmanı için taahhüt ettikleri krediler, IMF ile "Stand-by" düzenlemesi gerçekleştirildikten sonra işlerlik kazanacaktır. Kredileri kullanabilmek için Türkiye, kredi açmayı kabul eden her ülke ile ayrı ayrı anlaşma yapacaktır. Bu koşula yalnızca "zaman alacağı" gerekçesiyle karşı çıkan Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu'nun göstermelik itirazları da OECD ülkelerince kabul edilmiştir.

OECD Genel Sekreterinin toplantılardan sonra kendisine yöneltilen "IMF koşulunun neden gerekli görüldüğü" yolundaki bir soruya verdiği şu yanıt, emperyalist ülkelerin isteklerini kabul ettirebilmek için nasıl yekvücut olduklarına açıklık getiriyor: "Türkiye'nin uyguladığı ekonomi politikaların desteklenmeye değer olduğunun anlaşılması gerekiyordu. Bu konuda, her ülkenin tek tek belli politikaları tartışması yerine, IMF'nin bu ülkeler adına tartışması uygun görülmüştür."

DIŞALIM AMA NEDEN?

OECD üyesi 14 ülke tarafından sağlanması kararlaştırılan 906 milyon dolarlık kredinin bir başka özelliği de uzun ve orta vadeli olarak iki bölüme ayrılması, daha da önemlisi bu kredilerin yalnızca krediyi sağlayacak ülkeden yapılacak dışalımın finansmanında kullanılmasıdır. Toplam olarak 661 milyon doların uzun vadeli kredilerden, Birleşik Amerika ve Federal Almanya tarafından sağlanan krediler dışındaki diğer kredi niteliğindedir. Kısa vadeli 245 milyon dolarlık kredinin ise tamamı, krediyi sağlayan ülkeden yapılacak dışalima yöneltilecektir.

Türkiye ekonomisi, iktidarlar eliyle öyle bir noktaya getirilmiştir ki, "Batıdan kopmama, onun bir parçası olma" tercihini yapanlar, Paris'teki pazarlıklar sonucunda ister istemez önerilen tüm koşulları kabullenerek Batı'nın dediklerini uygulama olusuna gelmişlerdir. 2 milyar doları aşması beklenen yardım bugünkü hükümete en fazla bir yıllık rahatlama olanakları tanyacak, kullanımını Uluslararası Para Fonu'ndan alınacak onaya bağlı olarak, üçer aylık dilimlerle halinde

gerçekleşebilecektir. Nitekim, OECD Türkiye'ye Yardım Konorsiyomu Genel Sekreteri Alfred Khun da, kendisiyle konuşan bir gazetecinin "1980 yılında durum ne olacak" sorusunu,

"yardımın devamının sağlanabilmesi için yine üst düzeyde görüşmelerin yapılması ve yeniden toplanılması olasıdır. Aynı olay 1980 yılında da tekrarlanabilir" şeklinde yanıtlamıştır.

Oy aldığı kitlelerin karşısında verdiği sınavda sınıfta kalan Ecevit Hükümeti, emperyalist ülkelerce bir yıl daha denemek kaydıyla "şimdilik geçer" not almıştır...

Yunanistan AET'ye tam üye oldu

Yeni bir ortak mı, devamlı pazar mı?

KARAMANLI'SIN
YUNANISTAN'IN
AET'YE TAM
ÜYELİĞİNİ
SAĞLAMASINDAN
SONRA, YERLİ
BÜYÜK SERMAYENİN
"KISKANÇLIK"
DUYGULARI YENİDEN
KABARDI VE BİR
ŞOVENİZM DALGASI
YAYILDI

Yunanistan, 28 Mayıs Pazartesi günü Atina'nın Zappeion Sergi Sarayı'nda yapılan imza töreniyle, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun 10'uncu üyesi oldu.

Yunanistan'ın AET sorunlarıyla görevli Bakanı Yoannis Contogeorgis daha tam üyelik tartışmaları sürdürülürken yaptığı bir açıklamada, "Yunan Hükümeti'nin, ülkenin tam üyelik konusunda bir halkoyu yoklaması düzenlemeyi düşünmediğini, Yunan halkının üçte ikilik ezici bir çoğunlukla, tam üyelikten yana olan partilere oy verdiğini" belirtmesine karşın, Atina'da 4 bini aşkın polislin "güvenlik" için görevlendirilmesi dikkat çekiyordu.

Olay, Türkiye'de boyalı basın da geniş yankı buldu ve şovenizmin bir aracı olarak gerektiğince değerlendirildi. Başında, bu konudaki görevin en ağır bölümünü (!) üstlenen Hürriyet şu manşeti atıyordu: "Yunanistan dün resmen Avrupa'lı oldu" Bu manşetin hemen altına "Avrupalılar, bizim için yarı karar verecekler. IMF ile son görüşmeyi bugün yapıyoruz, sonucu Avrupalılar da bekliyor" başlıkları ile Paris toplantısı haberini, yan tarafına da "526 yıl önce İstanbul Türk olmuştur" hatırlatmasını yerleştiren gazete iç sayfalarında da kişirticiliğini şöyle sürdürüyordu:

"Yunanlılar Türkiye'yi Avrupa'lı saymıyor..."

"Türkiye çıkarları için AET'ye başvurdu..."

Ortaklık adı altında, Yunanistan'ın Topluluk üyesi ülkeler tarafından ekonomik gelişmenin bir aracı olarak kullanılması gerçeğini değil, bir türlü "Avrupa"lı olarak kabul edilmemesinin üzüntüsünü işledi durdu sarı basın.

Avrupa Ekonomik Topluluğu, hazırladığı bir çok raporda, Yunanistan'ın "az gelişmiş" bir ülke olduğunu ve tarım sektörü ile sanayiinin önemli ölçüde yavaş gelişmeye gereksinim duyduğunu açıkça belirtmektedir. Ortak Pazar, verdiği üyelik sıfatı ile Yunanistan pazarının diğer kapitalist ülkelere tanınmadığını öngörürken, bir taraftan da sağladığı 2,5 milyar dolarlık katkı ile bu ülkenin tarım ve sanayiini gereksinimi hammadde ya da mamul ürünleri sürekli ve ucuz kapatacağı bir yapıya dönüştürmek amacındadır.

Halen nüfusunun yüzde 35'i tarım sektöründe çalışan Yunanistan'ın tam üyelikten sonra bir çok sorun beklemektedir. Ülke, ekilebilir alanların yüzde 3'ünü oluşturan 1 hektarlık topraklar işletmelerin yüzde 21'inin, yüzde 42'sini oluşturan 1 - 5 hektarlık topraklar işletmelerin yüzde 58'inin ve ekilebilir alanla-

rın yüzde 52'sini oluşturan 50 - 100 hektarlık topraklar da işletmelerin yüzde 19'unun elinde bulunmaktadır. Ayrıca, gelişmiş bir kooperatifçilik vardır.

Her yıl Topluluk ile yaptığı ticarete önemli açıklar veren Yunanistan'ın AET içindeki pazarlık gücünü artırıcı iki önemli avantajı vardır. Bunlardan ilki, Ortak Pazar üyesi ülkeler içinde en büyük gemicilik tonajına sahip oluşudur. Diğeri ise, her yıl turizmden ve yurt dışında çalışan Yunan'lı işçilerden sağladığı 2,5 milyar dolar tutarındaki dövizdir.

Karamanlis'in Yunanistan'ın AET'ye tam üye olmasını sağlaması, emperyalizmin Balkanlar'daki birinci ortağı olmayı amaçlayan Yunan tekelleri tarafından alkışlarla bir "başarı" olarak ilan edildi. Karamanlis'in tekeli burjuvazi adına sağladığı bu başarı, onun iktidarı koruyup sosyal demagojisini sürdürmesinin bir aracı olacaktır. Bu arada Türkiye'nin işbirlikçi tekeli sermayesinin Yunan tekelleri karşısındaki "kiskançlık" duygularını iyiden iyiye kabarmıştır. Yerli tekeller bundan böyle Türkiye'deki hükümetlere Karamanlis'in bir kopyası olma baskısını daha da yoğunlaştıracaktır. Şimdi başlayan şovenizm kampanyasının amacı budur.

Odalar Birliği kimliğini buldu

CHP'nin 24. Kurultayının son gününde Ankara'da Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği'nin 4. Genel Kurulu çalışmaları başladı ve kamuoyunun dikkatini çektiğinden çok daha önemli sonuçlarla kapandı. Birlik Başkanlığı'na, tek aday olarak seçilmeye katılan Ankara Sanayi Odası Başkanı Mehmet Yazar seçildi.

Odalar Birliği Genel Kurulu'nun ve sonuçlarının önemi, Birliğe tekeli büyük burjuvazi tarafından verilen önemin son aylarda değişmeye başlamasından geliyordu. Türkiye'de sermayenin sayısal bakımından en geniş kapsamlı örgütü olan ve yasayla kurulmuş bulunan Odalar Birliği, yakın zamanlara kadar büyük burjuvazinin politik baskı araçları arasında son sırada yer alıyordu. Birlik, büyük burjuvazinin genel politik çıkarlarının yönlendirildiği bir kuruluş olarak değil, daha çok AP'nin ve diğer gerici burjuva partilerinin bir "yemliği" olarak kullanılıyordu.

Bu nedenle tekeli büyük burjuvazi, TÜSIAD gibi doğrudan doğruya tekellere hizmet eden bir politik organ oluşturmak, daha sonra "Hür Teşebbüs Konseyi" adı altında sermayenin en geniş kesimlerini temsil edecek bir örgütlenmeye gitmek ve TİSK'i ağırlıklı olarak bir politik baskı aracı olarak kullanmak zorunda kalmıştı. Bu yıl başında "Genişletilmiş Sanayi Odaları ve Sanayi Ağırlıklı Ticaret Odaları" adında yeni bir örgütün ilk Genel Kurulu'nun yapılması da, işlev görmeyen Odalar Birliği'nin yerine tekeli büyük burjuvazinin yeni bir örgüt oluşturma çabasının yansımasıydı.

Ne var ki bu girişimlere karşın, büyük burjuvazi Odalar Birliği'ni de sadece bir "süs" olarak tutma eğiliminde değildi. Bu örgütü, yasanın verdiği mali olanaklardan da yararlanarak, büyük burjuvazinin politik çıkarları doğrultusunda bütün sermaye kesimlerini yönlendirdiği bir organa dönüştürmek için girişimler yoğunlaşmıştı.

Öte yandan Odalar Birliği, politik işlev görememesinin yanı sıra, tekeli büyük burjuvazinin ağırlıklı olarak sanayide bulunan en güçlü kesimlerinin güçleri arasında örgütte etkin olmasına olanak veriyordu. Bu durum da değişirilmesi, Birlik'te gerçekleştirilecek operasyonun bir diğer yönüydü.

Odalar Birliği Genel Kurulu yaklaşırken, tekeli büyük burjuvazinin en etkin kesimleri işte bu operasyon için kolları sıvamıştı. Eski Başkan Dıblan'ın yıpranmış kişiliğinin yerine tekeli, büyük sanayi burjuvazisinin ağırlıklı ve çıkarlarını temsil edebilecek yeni bir başkan ve kadronun araştırılması gündeme gelmişti. Sanayi Odaları Birliği Başkanı Sabancı ile TİSK Başkanı Narin'in adlarını hemen Başkan adayları arasına katması, bu arayışın bir sonucuydu.

Fakat daha da önemlisi şuydu: Odalar Birliği'ni politik bir ağırlık merkezi haline getirmeyi amaçlayan büyük burjuvazinin egemen kesimleri, bu Genel Kurul'a politik tercihlerini ortaya koymalıydılar. Ve böyle oldu. Genel Kurul, tekeli büyük burjuvazinin CHP karşısında AP'den ve MHP'den yana koyduğundan ilân edildiği bir forum oldu. Böylece TÜSIAD'ın ilanları ve "Genişletilmiş Odalar Birliği" Genel Kuruluyla başlatılan politik çıkış, Odalar Birliği'nde gen-

Dıblan ve Narin Odalar Birliği Başkanlığına Yazar'a bıraktı.

Mehmet Yazar kimdir?

Türkiye Sanayi Odaları, Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Genel Başkanlığı'na getirilen Mehmet Yazar'ın adı, birkaç gün içinde pek de beklenmedik biçimde ün kazandı. Yazar'ın Odalar Birliği'nin Başkanlık seçimleri için, şansı bir yana adaylığından bile ciddi olarak söz edilmezken, Birlik Genel Kurulu'nun ilk gününün sonunda Yazar'ın tek aday olarak seçilmeye katılacağı belirlendi.

Birlik Başkanlığı'na aday olacağından söz edilen Sabancı daha başından itibaren bu yönde belirgin bir girişimde bulunmamıştı. TİSK Genel Başkanı Halit Narin de, önceden ilân ettiği adaylığını Mehmet Yazar'la anlaşmadan sonra geri alıyor ve yarış tek başına ona bırakıyordu. Eski Başkan Dıblan'ın ise Başkanlık için aday olmayacağı oldukça önceden kesinleşmiş gibiydi.

Mehmet Yazar'ın birden öne fırlayarak Türkiye'de büyük burjuvazinin en "geniş tabanlı" kuruluşu olan Odalar Birliği'nin Başkanlığına banko getirilmesi, izlediği politik kariyerin bir sonucuydu.

1936'da Kayseri'de doğan Mehmet Yazar, İTÖ'yu bitirmiş ve pek kısa bir süre içinde Ankara'da bir pompa fabrikası ile üç pazarlama şirketinin sahibi olmuştu,

daha doğrusu edebilmişti. Yazar, geçtiğimiz yıl da Ankara Sanayi Odası Genel Kurulu'nda Hami Kartay'ın yerine Genel Başkanlığına getirilmişti.

Yazar'ın Kartay'ın yerini alması da, şimdi Dıblan'ın yerini almasına benziyordu. Hami Kartay ASO'nun başkanlığını yürüttüğü dönemde, sınıf kurallarının gereğini tam yerine getirerek açıktan açığa MHP yanısı bir tutumu benimsemişti. Büyük sermayenin en gerici kesimlerinin açık sözcülüğünü üstlenen Kartay'ın aşıf olmuştur ve bir ölçüde yıpranmış kişiliğinin yerine Mehmet Yazar'ın getirilmesi, büyük sermayenin pek "akılcı" politikasının sonucuydu.

Yazar, ASO'nun başkanlığına seçilmesinden sonra büyük sermayenin hatırı sayılır kurumları arasında karıştı. Yazar'ın Türkiye Sanayi Odaları Birliği Genel Başkan Vekilliğine getirilmesi, kazandığı desteğin de bir belirtisiydi.

Yazar'ın Odalar Birliği Genel Kurulu'nda da birinci sıraya yükselmesinin en önemli nedeni ise, AP Genel Başkanı Demirel'in en güvenilir yandaşlarının biri olduğunu kanıtlanması, daha da önemlisi, Odalar Birliği'ndeki AP — MHP koalisyonu için biçilmiş bir aday olmasıydı.

ci, faşist eğilimlerin egemen kılınmasıyla tamamlanıyordu. Dıblan'ın açık konuşması, tekeli büyük burjuvazinin gerici-faşist bir yönetim tehdidini başlatıcı saldırı aracı olarak seçtiğini belgeliyordu. Dıblan, "hür teşebbüs bir nefis müdafaaesi içinde" ilân ederek faşist bir saldırı hazırlanmış işaretini verdi. Dıblan "gizli"lerin yanında "açık örgütlerin de planlı eylemleri"nden

dem vuruyordu; "düzen yıkıcılarını hesap ve heveslerine indirilen darbe" diye nitelediği sıkıyönetimin "birtakım tepki ve eylemlerini" önleyemediğinden yakınlaşıyordu. Daha sonra "hür teşebbüsün kararlılıkla kahraman ordu muzun yanında olduğunu" vurguluyor ve ekonomik meselelerin çözümünden önce, "vatan ve milletlin bütünlüğünün sağlanması, can ve mal güvenliğinin teminat ve emniyet altına alınması" istiyordu. Dıblan'ın bu apaçık "faşizm davetisi", Türün-

ler, Somuncuoğlu'ları, Ümit Utuk'lar tarafından harezleri alkışlarla karşılanıyordu.

Tekeli büyük burjuvazinin kurumlarının Demirel'e Odalar Birliği'nde kurduğu iktidar birliği, ASO Başkanı Mehmet Yazar'ın başkanlığı tek aday olarak kazanmasıyla sonuçlandı. MHP'li olduğunu gizlemeyen Hami Kartay'dan sonra ASO Başkanlığına getirilen Odalar Birliği'nde bir AP — MHP iktidar ortaklığına da simgeliyordu.

ELAZIĞ'DA TIP ÜYESİ TİMUR TURGUT'A İŞKENCE YAPILDI

T.İ.P. üyesi ve "Kırklar İsci Yapı Kooperatifi" Yönetim Kurulu Sözcüsü Timur TURGUT 24 Mayıs tarihinde çalışmakta olduğu iş yerinden alınarak karakola götürülmüş ve götürülürken merdivenlerde, yolda ve arabada kıyasıya dövülmüş ve işkenceye karakolda da devam edilmiştir.

1967 yılında 67 alienin ortak olduğu ve SSK'dan alınan kredilerle yapılmaya çalışılan kooperatif faşist kişi ve kuruluşlara engellenmek istenmektedir. Kooperatifin yapıldığı alan faşistlerce "kurtarılmış bölge" olarak kabul edilen üniversite mahallesi'dir.

Kooperatif inşaatında çalışan işçiler tehdit edilmiş, bıçak, sopa ve silahlı saldırıda bulunulmuş, inşaatı yavaşlatma yükümlü müteahhit tehdit edilmiş, inşaatı bırakmaya zorlanmış, Kooperatifte ait 100.000 TL. değerindeki kereste yakılmış, aynı değerinde kereste ve demirler çalınmıştır. Cesitli engellemeler bugün hala yalnızca 3 katı inşa edilmiştir. Cesitli detalar beton yeni iken altından destekler alınmış ve inşaatın çökmesi sağlanmıştır. Tüm bu baskılara karşı direnen kooperatif üyeleri ve yönetim kurulu üyeleri üzerindeki baskılar son günlerde resmi gücün tarafından planlı bir şekilde sürdürülmektedir.

Saldırganlar açıkça saldırılarına devam etmektedirler. Günları 8. 5. 1979 tarihinde Sıkıyönetim Komutanlığı'na dilekçe ile şikâyet eden Timur TURGUT işyerinden işkence yapılarak alınmış yolda, karakolda da işkenceye devam edilmiştir.

Emniyet Müdürlüğüne rapor için Devlet hastanesine gönderilen Timur Turgut'a raporun verilmesi MHP yöneticileri tarafından engellenmiş, bunun üzerine Cumhuriyet Savcılığı'na Kültür Sanilik Ocağına havale edilerek rapor alınmıştır. Timur Turgut'un vücudunun muhtelif yerlerinde darp izleri otuz uzun süre iş yapamıyacak durumda olduğu saptanmıştır. Daha önce üç defa evine bombalı ve dinamit atılan Timur Turgut Faşizm teslim olunmuyacağına ve faşizme karşı aktif örgütü mücadele vermenin gerektiğini yığınlağa kapılmamanın ve faşizme yenilmemenin tek gerçeğinin örgütü mücadele ile sağlanacağını söylemiştir.

EKONOMİ HABERLERİ

DEPREM KONUTLARI HALA İNŞA EDİLİYOR

Muş, Erzurum ve Bingöl'de kapsayan deprem bölgesinde, bu güne dek ihale ve "Evini Yapanın Yardım" yöntemi ile ancak 2.575 konutun bitirilebildiği belirtildi. 2.111 konutun yapımı ise halen sürdürülüyor. Deprem bölgesinde, yapım çalışmalarını başlattığı 1972 yılından 31 Aralık 1978'e dek 540 milyon liralık harcama yapıldığı saptandı. İmar ve İskan Bakanlığı uzmanları tarafından yapılan araştırmalar, 1966 yılından bu yana, doğal yıkıma uğrayan Varto köylerinden 39'una hiç

hizmet götürülmediğini ortaya koyuyor.

SUUDİ ARABİSTAN KREDİ MİKTARINI ARTIRDI

Suudi Arabistan'ın Türkiye'ye açacağı 250 milyon Dolar'lık proje kredisinin 300 milyon Dolar'a çıkarılması kararlaştırıldı. Kredi, Yeşilköy Havalimanı Işıklandırma Sistemi, TEK Enerji İletim Hatları, TKİ Elbistan Termik Santrali Linyit Üretim ve Devlet Demir Yolları'nın iyileştirme projelerine kullanılacak...

PETROL FİYATLARINDAKİ ARTIŞI AMERİKA'DA ENFLASYONU ARTIRDI

Nisan ayı içinde ham petrol

spot satış fiyatlarının yükselmesi sonucu, Birleşik Amerika'da yıllık enflasyon hızının yüzde 13,2'ye yükseldiği bildirildi. Amerikan Ticaret Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, 1979 yılının ilk dört ayındaki verilerle belirlenen bu gelişme, daha önce 1974 yılında Arap ülkelerinin petrol ambargosu uygulaması sırasında da ortaya çıkmıştı...

Öte yandan, aynı Bakanlık tarafından yapılan bir başka açıklamada da, "1980 yılından sonra büyüme hızının yavaşlaması ve 1977 — 1978 yıllarında Dolar'ın değer kaybetmesinin dış ticarete yaptığı olumlu etkisinin ortadan kalkması nedeniyle, olumlu gelişmelerin 1980 yılından sonra sürmeyeceği, geleceğin pek o kadar parlak olmadığı" belirtildi...

Gestapo'nun Türkiye şubesinde kongre hazırlığı

MHP'nin 14. Kongresi 9 Haziran'da Ankara'da toplanıyor. Bu Kongre, gene cinayetlerin toplu katliamların, saldırıların sürdürüldüğü; MHP'nin yeni Alman Führer adayını Strauss'la ilişkilerinin kanıtlandığı günlerde yapıyor. Geçtiğimiz günlerde bu kez de, MHP'nin Almanya'daki en azgın Hitlerci parti NPD ile ilişkileri ortaya çıktı. Cumhuriyet Gazetesinde yayınlanan bir mektupta, "adı geçen kent ve yörelerde, örgütlenme çalışmalarına ağırlık verilerek, öngörülen sonuçların elde edilebilmesi için NPD ile partimiz arasında kurulan işbirliğinden, onların tecrübe ve yöntemlerinden Genel Merkezce gönderilen talimatlara istinaden yararlanılmaktadır..." deniyordu.

Bu mektup MHP'nin Başbuğ'u tarafından, Alman faşisti NPD'ye yazılmıştı... MHP, skiyönetimin kaldırılması olasılığının bulunduğu, hükümetin düşürülmesi için tehditlerin arttığı şu günlerde, bu koşulların gerginleştirilmesine cinayet çeteleri ile yardımcı oluyor. Doğan Öz'ün katillerinden faşist Hüseyin Kocabaş "MHP seçimle değil ihtilalle işbaşına gelecek - Eller kalem değil silah tutmalı" gibi itiraf-ları sıralıyor.

Seydişehir'de kalkışılan faşist ayaklanma denemesi de, saldırıların boyutlarını göstermesi bakımından öğretici olmalıdır. Öteden beri bir gerginlik odağı durumunda bulunan Seydişehir'de kalkışılan toplu katliam denemesi şimdilik başarılı olamadı ama, gündemde olduğundan da kuşku duyulmamalıdır.

MHP, işte bu koşullarda, ardından binlerce ilerinin, sosyalist kan izlerini bırakarak yeni bir kongreye gidiyor. Uluslararası faşist örgütlerle ilişkileri açığa çıkmış, faşist katil-

ri bünyesinde beslediği kanıtlanmış, UGD gibi kan gölünde yüzen bir gençlik örgütüne sahip bir parti MHP.

Başbakan Ecevit'in, İçişleri Bakan'ının, Adalet Bakan'ının ve yargı organlarının gözleri MHP kongresinde olmalıdır. Bu par-

tinin UGD ile ilişkilerini anlamak, Alman faşistlerinin tecrübelerinden nasıl yararlandığını öğrenmek için, MHP Kongresi izlenmelidir. Bu partinin neden kapatılması gerektiği, bu kongreyle bir kez daha açığa çıkacaktır.

MHP'nin suç dosyası

Bir süre önce Ankara'da Piyangotepe semtinde bir kahveyi basarak 7 işçi ve emekçiyi katleden faşist katillerden dördü geçtiğimiz Çarşamba gece yarısı bir baskın süncunda yakalandı.

Perşembe günü basına tanıtılan Nurullah Akdoğan, Ahmet Balcı, Halis Başkaya ve Noman Büyükadlı faşist katillerin dışında Ali Bülent Orhan ve Erol Türkmən'in de arandığı bildirildi.

TIP üyesi Mehmet Çelik'in sahibi bulunduğu bir kahveyi basan katillerin önce 06 AT 126 plakalı arabayı kaldıkları ve araba sahibinin de irtiza geçtikten sonra Bayındır barajına bıraktıkları açıklarıdır.

Yakalananlardan N. Akdoğan'ın, yine bir süre önce Etilik'te bir kahveye girerek bir emekçiyi öldürmekten dolayı arandığı da belirtildi.

ODTÜ ÖTK'ya yönelik faşist saldırıya son

ODTÜ'ye yönelik oyunlar, önce üniversitenin jandarma tarafından kuşatılmasına alınmasıyla başlatıldı. Sonra da 12 Mart döneminin "sayın muhbir vatandaş"larından Mehmet Kıcımın'ın rektör vekilliğine atanmasıyla sürdürüldü. Şimdi baskılar, ODTÜ öğrencilerinin tek kitle örgütü ÖTK'ya uzandı. Gerçek dışı iddialar ve sahte suç delilleriyle ÖTK Yürütme Kurulu Başkanı İbrahim Şalap ve diğer üyeleri, 141, 142, 171, 1402 gibi yasa ve yasa maddelerine aykırı davranmaktan yargılanacaklar. Bu iddialara bakılırsa, ÖTK Yürütme Kurulu üyeleri sıkıyönetim yasasına, gösteri ve toplantı yürüyüşleri yasasına, ateşli silahlar yasasına aykırı hareket etmişler ve bunları da bir gizli örgüt olan ÖTK aracılığıyla yapmışlar!...

Tamamen ÖTK'nin varlığını sona erdirmeyi amaçlayan bu girişimler, sıkıyönetimin yürürlükte olduğu şu sıralarda bir sona vardiye etmek isteniyor. ÖTK'nin ileri bir örgütlenme düzeyinde oluşu, gerici, faşist güçleri tedirgin etmektedir. Sorun tek başına ÖTK sorunu da değildir. Akl önüne geçilmek istenen, ÖTK'nin kendi benzeri gençlik örgütlenmele-

rine bir örnek oluşturması ve örnek oluşuyla da geniş bir çevreyi etkileyecek özelliklere sahip olmasıdır.

ÖTK'nin dağıtılması ve ODTÜ'nün gerici bir yapıya kavuşturulması hesaplarına faşistler de doğrudan katılmaya başladılar. Hergün gazetesi, "Kapalı kapılar ardında ODTÜ" adlı bir saldırı dizisi başlattı. Bu dizinin istediği, bu "kızıl anarşist yuvası"nın üzerine gidilmesi ve "ne lazımsa" yapılması. Hergün gazetesinin başlattığı bu saldırı dizisi, oldukça da "dramatik" bir biçimde hâlâ sürüyor.

Faşist hareketin öteden beri boy defdi olan ODTÜ, faşist teröre karşı önemli bir potansiyeli bünyesinde bulunduruyor. Bu potansiyeli baskı ve saldırılarla dağıtmanın olanaksızlığını, daha şimdiden, tutuklu ÖTK Yürütme Kurulu üyeleri ile binlerce ODTÜ öğrencisi arasındaki dayanışma göstermektedir. Gerici, faşist güçlerin oyunlarını bozacak, ODTÜ'nün her zaman önemli bir demokratik mevzi olarak kalmasını sağlayacak olan güç de bu dayanışmadır.

NOT... Yargıçlar!..

Önceki hafta, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran ve 330 Partili üyenin 1 Mayıs'la ilgili olarak İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesinde yapılacak duruşmalarına gidiyorduk.

Otobüste 20 yıl önce lise sıralarında arkadaşım olan bir avukat dostla yanyana düştük. O da, 1 Mayıs tutuklusu Partililerin savunmalarını üstlenen 250 avuktaktan biriydi. 20 yıl boyunca bir elin parmaklarıyla sayılacak kadar karşılaşmış, "nasılsın, iyi misin" den öte konuşmamıştık. Ankara'dan İstanbul'a gidene dek konuştuk...

Lise sıralarında tanıdığım özellikleriyle, dürüst, namuslu, ilerici ruhunu sürdürüyordu. Sömürünün ezintisini, toplumsal fay'ların yarattığı uçurumların giderek derinleşmesinden duyduğu öfkeyi bugün de sürdürüyordu. Ama garip bir nihilizmin duygusu ve düşünce yapısında oduydu kovukların dünyaya bakış ufkunda yarattığı kesintileri de saklamıyordu. Galiba kıyıdağın gemici feneri gibi yalnız ve ışığı kadar iddialıydı. "Ama artık bu yetmez, örgütlü bir bütünün parçası olmak gerek" diyecek kadar da bilinç basamaklarına adını atmıştı.

Adına ister "siyaset" deyin, ister "çizgi" deyin, kıyısında bucağında bunlarla tanışıklığı da olmuştu. Ve el yordamıyla, işçi sınıfının politik hareketine ismiyordu.

Ve adına ister "siyaset" deyin, ister "çizgi" deyin birileri bu anda "amman" demişlerdi:

"TIP'te iki klik var, bir klik 141-142'nin kalkmasını istiyor, öbür klik 141-142'nin kalkmamasını istiyor..."

"Ve dostum, benim adımla söyleyerek sormuştun:

"O hangi klikten?"

"O mu, demişlerdi, O 141-142 kalkmasını diyen klikten..."

Bir otobüs yolculuğunda ne kadar güzel anlatıyordu bunları. "Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde..." gibi...

Dostum, Parti yayınlarını "Hiç" deneyecek ölçüde izleyebilirdi. Parti'nin resmi politika, açıklama ve görüşlerini çok kabalama bilebiliyordu. Kongrele katılmamıştı, kongre kararlarını bilmiyordu ve baştan söylemek gerekirdi, ne program, ne tüzüğünü tanyordu...

Sonuçta ne oldu? Dostumun yargısını açıklayış biçimini yazmayayım isterseniz. Bizim burada tekrarlamayı yersiz bulduğumuz bazı ünvanlardan, bu adına ister "siyaset" deyin, ister "çizgi" deyin bu "hayat" gürhu paye bile çıkarabilir!...

Ancak, bu olay küçümsenecek bir olay değildir. Şöyle ki, şu veya bu nedenle ama elbette sınıfsal köken ve dayanaklarının kösteklemesiyle sindikleri dehlizlerden çomak sokulup çıkartılmış, dönüp beriden-yandan hareketle hañcer bilemiş bir prototip kafanın, karafatma böceksi serüvenidir bu...

Bu olayın ikiz görünümü bir başka yanı da yağmur duaçılığıdır.

"Nasılsın?" dersiniz,

"141-142 kalksın" der.

"Peki, kalkması için ne yapıyorsunuz?"

"141-142 kalksın ondan sonra." Yaşamında ne bir siyasal, ne sendikal, ne de meslek örgütüne dahil olmamıştır, camda tebeşirdir. Olmuşsa da, sorumsuzluk, risksizlik, tembellik vadilerinde at koşturmuştur, koşturmaktadır.

Kimisi yazar-çizer takımındır...

İçlerinden birini bilirim, sürekli yazar köşesinde. Son yerel seçimde İstanbul'dan Belediye Meclis Üyeliği bekliyordu CHP'den, hâlâ bekliyor.

Şimdi hemen her yazısında "işçi sınıfının partisi kurulmadan, 141-142 kalkmadan olmaz" diyor... CHP "biz daha dışını sık, gelecek seçim bir şey düşünürüz" demiş. O da dışını sıkıyor!...

Bunların bir de "yargıç" yanları vardır.

Ne bir yayın izlemişlerdir, ne bir kongreye, ne bir toplantıya gelmişlerdir.

Ama bunlar yargıçtır: Yargıçlar! Hele "sanık" Türkiye İşçi Partisi ise...

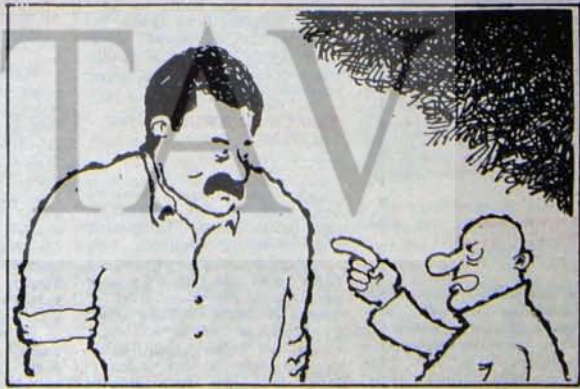
1 Mayıs duruşmasında ilaç için bunlardan birini aradım göremedim mahkeme salonunda. Oysa ne çok yazmış, ne çok söylemiş, ne çok da yargılamışlar! Boran'ı ve Partiyi. Mahkemeyi izlemek için kapılar da açıldı...

Ama bir dirhemi bile yoktu bunların...

O duruşmada tanıkların nasıl sanık durumuna düşüklerini bunların görmesini istirdim. "Sanık"ların davacı, dinlenen tanıkların sanık olduklarını görmelerini istirdim.

Duruşmaya sıkıyönetim yargıçları gelmişti, bu yargıçlar gelmemişlerdi.

Bunlar, sandalyelerin değışebileceğini bilecek kadar açıkgoz yargıçlardı. Her hesaplaşmada hikaye buydu işte.

FERHAT GÜN

CHP'DE TABANA KARŞI DUVAR

MEHMET AKÖZER

CHP'nin 24. Kurultayı 26 Mayıs Cumartesi günü tamamlandı. Bu Kurultay'ın sonuçlarını özetlemek gerekirse başlıca şu noktalar vurgulanabilir:

— CHP'nin 24. Kurultayı, CHP tabanıyla CHP'nin sağ merkez yönetimi arasındaki çelişkinin hızla keskinleşme süreci içinde olduğunu kanıtlamıştır.

— CHP'nin 24. Kurultayı, bu çelişkinin yapay yöntemlerle ortadan kaldırılamayacağını ve CHP'nin ilerici, demokrat, anti-faşist tabanının CHP merkez yönetimine karşı muhalefetinin politik bir içerik kazanarak örgütlenme eğilimi taşıdığını ortaya koymuştur.

— Buna karşılık 24. Kurultay, CHP tabanının politik taleplerine ve özelemlerine dayanmayan görünüşteki muhalefet girişimlerinin, üst yönetimdeki bir hizipler çatışmasından öteye gidemeyeceğini ve bu çatışmaların CHP merkez yönetiminin politikasını etkileme gücü olmadığını göstermiştir.

— Ve nihayet 24. Kurultay, Ecevit'in yönlendirdiği CHP sağ merkez yönetiminin CHP tabanının ilerici taleplerini Parti yönetimini etkilemesine karşı kalıcı ve ağır engeller oluşturma çabasında olduğunu göstermiştir.

— Bununla birlikte CHP merkez yönetiminin, tabanın eğitimlerini etkisiz kılabilme için, eski yöntemlere başvurmasının artık geçerli olamayacağı da ortaya çıkmıştır.

CHP'DE AYRISMA VE MERKEZ POLİTİKASI

Diğer bir deyişle Türkiye'de sosyal demokrat hareketin biçimlenmesinin izleyen oldukça kısa bir süre içinde bu hareket içindeki ayrışma belirgin bir biçim almaktadır. Bu ayrışmanın temelinde CHP merkez yönetiminin politikası ile CHP tabanındaki kitlelerin çıkarları arasındaki karşıtlığın keskinleşmesi yatmaktadır.

Akta 1973-1974 yıllarında kendisini göstermeye başlayan bu karşıtlık, CHP'nin 1978 başında hükümet olmasından sonra çok daha açık bir biçimde ortaya çıkmış ve hızla derinleşmeye başlamıştır. CHP tabanı, CHP merkez yönetiminin, emperyalizmin baskılarına boyun eğen, tekeli büyük sermayeye birbiri peşisıra ödünler veren, gerici-faşist güçler karşısında sürekli gerileyen bir politika izlediğini ve bu politikanın kendi çıkarlarıyla taban tabana çeliştiğini göstermektedir. CHP merkez yönetiminin bu politikasının, CHP'nin emekçi halka verdiği sözlerden vazgeçerek sömürü ve baskı düzeninin varlığını onaylamak ve onun bekçiliğini yapmak anlamına geldiğini kavrayan CHP tabanında merkez politikasının değiştirilmesini isteyen bir eğilim hızla güçlenmektedir.

İşçi sınıfının ve emekçi kitlelerin öncü kesimlerinin emperyalizmin baskılarına, tekeli büyük sermayenin saldırılarına ve gerici-faşist güçlere karşı mücadelesinin keskinleşmesi CHP tabanında etkilenecek ve onu daha radikal konulara doğru çekmektedir.

CHP merkez yönetiminin bu gelişmeye karşı tepkisi, yakın zamanlara kadar, CHP tabanını ülke sorunlarının çözümlemesine artık çok az kaldığı umutlarıyla oyalamak ve ondan "özveri" istemek olmuştur. CHP merkez yönetimi, öte yandan, örgüt içinde ve dışında yoğun bir anti-komünist propagandayla, Parti tabanındaki ilerici muhalefetin tutarlı anti-faşist, anti-emperyalist bir öz kazanmasını, tüm demokratik güçlerin eylem birliğinden yana sola dönük bir politik eğilime dönüşmesini önlemeye çalışmıştır.

TABANA KARŞI HIZIP ÇATIŞMALARINI

CHP sağ merkez yönetiminin bu girişimlerdeki en büyük desteklerinden biri, Parti yönetiminin, tabanın çıkarlarını yansıtmak için değil, grupsal çıkarlar uğruna etkin olmaya yönelik hizip çatışmaları olmuştur.

Bu hizip çatışmalarının başlı-

ca karakteri, CHP tabanındaki ilerici muhalefetle herhangi örgütlü bir bağ kurmalarını ve CHP tabanının taleplerini, onu grup çıkarları doğrultusunda etkilemek için kullanmaya çalışmasıdır. Bu nedenle, yönetimdeki etkin olmaya çalışan hizipler, CHP tabanındaki ilerici muhalefetin örgütlü bir niteliğe kavuşmasını ve politik bir doğrultu kazanmasını sağlamak şöyle dursun, tam tersine bunu engelleyici ve saptıncı bir işlev görmektedirler.

Bu hizipler, tabandaki ilerici muhalefetin örgütlü bir nitelik kazanarak yeni bir politika alternatifini oluşturmasını, herşeyden önce kendileri için tehlikeli görmektedirler. Çünkü bu hizipler, bölgeyi bir gelişmeni, CHP'nin sağ merkez politikasıyla politik planda bütünleşmelerini engelleyeceğinden ve daha sonra kendilerine karşı döneceğinden korkmaktadır. Bu nedenle CHP içindeki hizip hareketleri hiç bir zaman düz bir çizgi üzerinde gelişmemekte, sürekli olarak bir parlarpay bir sönmekte ve her zaman Genel Başkan'a göre politika çizmektedirler.

CHP içindeki hizip çatışmalarının, büyük sermayenin değişik gruplarını Parti içindeki gelişmelerini etkilemesinin de bir aracı olmaktadır. Tabanın değil kendi grup çıkarlarını Parti merkez yönetimine egemen kılma amacıyla hareket eden CHP içindeki hizipler, kendilerini el uzatan sermaye gruplarının politikasını benimseyerek etkinlik kazanmaya da çalışmaktadırlar. Bu politika CHP'yi daha büyük ölçüde büyük burjuvazinin kontrolüne sokma amacına yaradığı gibi, karşıt hiziplerin varlığı, CHP merkez yönetiminin çeşitli sermaye gruplarıyla ilişkilerini düzenlemesinin bir manevrası olmaktadır.

Bütün bu nedenlerle Ecevit'in yönlendirdiği CHP sağ merkez yönetimi, kendi kontrolü altında olduğu sürece, üst yönetimdeki hizipler mücadelesinin sürmesine bilerek göz yummuş ve bundan kendisine destek kazanmaya çalışmıştır. Ecevit ve onun yönetimi, karşıt hiziplerin merkez yönetimine karşı bir politika alternatifini oluşturamayacağını bilmekte ve bu hizip çatışmalarının sürmesinden, CHP tabanını merkez politikasına bağlı tutmak için yararlanmaya çalışmaktadır. Hizip çatışmaları Parti merkez yönetiminin bütünlüğüne olan güveni sarsıcı boyutlara ulaştığı zaman ise Ecevit ve onun yönetimi, bu hiziplere karşı gerekirse en açık ve en sert bir tutum almaktan çekinmemektedir. Çünkü bu hiziplere karşı alınan önlemlerin, tabanın, merkez yönetiminin politikasına karşı bir tepkisine yol açmayacağına güvenilmektedir.

24. KURULTAY'DA HIZIPLER

24. Kurultay'da da Ecevit ve onun yönetimi Parti içindeki hizip çatışmalarının varlığından yararlanmaya çalışmıştır.

Bilindiği gibi 24. Kurultay'da CHP genel merkezi karşısında yer alan üç ana grup vardı: Ali Topuz ve Deniz Baykal grupları ile kendisine "sol kanat" adını takan muhalefet grubu. Bunlardan özellikle birincisi ve ikincisi, gerek oluşum biçimi gerekse yöntemleri açısından, hemen tümayle birer "hizip" niteliği taşı-

yordu. Her iki grubun da doğuşunun kaynağında CHP merkez yönetiminin politikasının sorumluluğunu paylaşmama ve bu sorumluluğu sadece Ecevit'in ve çevresinin üzerinde göstererek, kendilerinin bir dönem Parti yönetiminde sahip oldukları etkinliği yeniden kazanma çabası yatıyordu.

Ali Topuz, 23. Kurultay'da Ecevit yönetiminin o zaman Baykal ekibini etkisizleştirmek için yürüttüğü hizip çatışmasının vurucu gücü olarak merkez yönetimine yükselmiş, bu konumunu geçen dönem yaklaşık yansında sürdürmüştü, daha sonra Ecevit hükümetinde görev alarak CHP merkez yönetiminin ve Ecevit hükümetinin politikasının ortağı olmuştur. Topuz yanlısı grubun içinde yer alan daha birçok isim de CHP'nin değişik yönetim kadrolarında sağ bir politikanın savunucusu olarak yükselmiş ve görev yapmışlardır. Ve bu grup, şimdiki CHP genel merkezine karşı, sadece biçimsel bir tasfiyeciliğe karşı çıkarak muhalefet sürdürmeye çalışmaktadırlar.

Deniz Baykal ve yandaşları ise CHP'nin 23. Kurultayı öncesinden beri sürekli olarak Genel Başkan'ın kanadı ve onunı altında bir "muhalefet" yürütme iddiasında olmuşturlardır. Bu grup, Ecevit'le şu ya da bu düzeyde kurduğu uzlaşmaları koruyabilmek için, görüşlerini hiçbir zaman belirgin bir biçimde dile getirmemiş ve Partinin genel politikasının karşısında olmadığını izlenimini korumaya çalışmıştır.

Her iki grup da 24. Kurultaya politik ve ideolojik düzeyde savunulabilecek görüş ve öneriler getirememiş, kendi varlık nedenlerini bile açıklayamamışlardır. Baykal'ın önderliğindeki grup bu Kurultay'da yıpranmadan geçirebilmek ve diğer gruplarla ortak noktalarda birleşmek zorunda kalmamak için, bir tek sözcüğüne bile delegelerin karşısına çıkmamıştır. Bölgeyi bir politika, hangi gerekçeye dayanarak dayansın, CHP tabanının Parti politikasının tümünün gözden geçirilmesini dayattığı bir ortamda, tabanın özlüm ve taleplerini uyuması ve onun güvenliğini kazanması asla mümkün değildir.

Ali topuz ise, kendisi iki kez delegelerin karşısına çıkmıştır ama, sadece merkez yönetimindeki bazı kişileri yıpratmaya çalışmak, kendisine yönelik kişisel satışmaları yanıtlamak ve "CHP" ye ve Genel Başkan'a bağlılığını" ilan etmek için bunu yapmıştır.

"SOL KANAT" MUHALEFETİN DURUMU

CHP tabanından yükselen bu protesto ve eleştirilerin bir bölümü, 24. Kurultay'da kendisine "sol kanat" adını takan muhalefet grubunun sözcüleri tarafından da dile getirildi. Nitekim Kurultay'da görüşlerini açıklayan tek muhalefet grubu olan "sol kanat"ın, CHP tabanından gelen muhalefetin ideolojik ve politik bir doğrultu kazanmasının ilk işareti ve başlangıcı olup olamayacağı, Kurultay sonrasındaki yorumların başlıca tartışma konusuna haline geldi.

Gerçekten de kendisine "sol kanat" adını veren grubun en önemli özelliği, diğer hizipçi muhalefet gruplarından farklı olarak, kendi muhalefetini ilkesel temellere dayandırma ve bugün-

kü yönetime karşı bir politika önerisinde bulunma iddiasını taşımamasıdır. Bu nedenle "sol kanat" muhalefetinin sözcülerinin konuşmaları, aralarındaki düzey ve tutarlılık farklarına rağmen, Kurultay delegelerinin çoğunluğu üzerinde bir etki yaratabilmiştir. Ve bu özelliği "sol kanat" grubu, diğer hizipçi muhalefet gruplarına göre sayıca daha zayıf olmasına rağmen, bu sayısal gücünün ötesinde ciddiye alınması gerektiği sonucunu yaratarak Kurultay'dan çıkabilmiştir.

Bu grubun çıkışları, hiç kuşkusuz herşeyden önce, CHP tabanındaki muhalefetin, Partinin üst yönetimindeki dar grup çatışmalarından kendisini sıyrarak, politik bir ifade biçimi ve doğrultu arayışının yankı bulmasının sonucudur.

Ne var ki "sol kanat" grubunun, daha bugünden, CHP tabanındaki ilerici muhalefetin politik düzeydeki temsilcisi konumuna aday olduğu ve tabandaki muhalefetin örgütlenmesini yansıttığı da söylenemez. Bunun birinci nedeni, "sol kanat" muhalefetinin, henüz tabanla aşgari düzeyde bile örgütlü bağlar kuramamış ve büyük ölçüde parlamento gruplarıyla sınırlı kalmış olmasıdır. Buna bağlı olarak, "sol kanat" grubu, tabandan yukarıya doğru bir kadrolaşmayı temsil etmemektedir ve bu nedenle de kişisel etkinliklerini ağırlığı altına yürütmektedir. Dolayısıyla da bir hizip hareketi görünümünden bütünüyle kartlanmamıştır.

Bütün bunlardan daha önemlisi, "sol kanat" muhalefeti, henüz sistemli ve tutarlı bir ilkel bütünlüğüne dayanmamaktadır:

— Parti bütünlüğüne bağlılığı görünümünü koruyabilme için, Genel Başkan'ın politik doğrultusuna karşı çıkışları biçimsel sınırlar içinde tutmakta ve O'nun politikasından ayrılmayacakları konusunda güvence vermeye çalışmaktadır.

— Ecevit hükümetinin ekonomik ve toplumsal politikasını eleştirirken seçmeci bir tutum izlemekte, hemen her eleştiriye bir savunmayla dengelemeye çalışmaktadır. Örneğin "önelimler paketi"ne karşı çıkarılan "bütcü"yi, IMF koşullarının kabul edilmesine karşı çıkarılan yarımların kısıtlanmasını vb. savunma çalışmaktadırlar.

— Faşizme karşı mücadeleden, demokratik kitle örgütleriyle ilişkilerde, Parti örgütlenmesinin kitlelerden kopmasında saptadığı yanlışların politik temellerini görmekte ya da açıklamaktan çekinmektedir.

— Ve en önemlisi, kendisinin "sol" niteliğini "CHP'nin demokratik sol programına bağlılık"la açıklamakta, böylece sağ uzlaşmacı politikanın temellerini içeren CHP programını kendi çıkarlarının sınırı olarak tutmaktadır.

Bütün bu önemli eksikliklerine rağmen "sol kanat" muhalefetinin bazı sözcülerinin konuşmaları, 24. Kurultay'da, CHP tabanından gelen ilerici çıkışları başlıca vurgu noktalarını sergileme işlevini görmüştür. Örneğin CHP Ordu Milletvekili Ertuğrul Günay'ın konuşması:

— "düzeni değiştirmek amacıyla kitlelerin desteğini almış CHP'nin, düzeni değiştirmek değil, düzeni onarmak, düzeni düzeltmek işlevini omuzladığını" vurgulamıştır.

Genel Yönetim Kurulu üyesi Semih Eryıldız'ın GYK Raporu'na karşı oy olarak yaptığı konuşma ise, CHP merkez yönetimine karşı muhalefet görünümü altında yönetimin sorumluluğundan kurtulma çabasının en tipik örneklerinden birini vermiştir. Eryıldız, CHP tabanının hükümet politikasına ve Parti yönetimine karşı tepkilerini kendi çıkışının bir gerekçesi olarak göstermeye çalışmıştır ama, temelden karşı çıkamadığı merkez politikasındaki sağa kayma eğilimi sonunda sadece Genel Sekreterin değişmesine bağlayabilmiştir. Eryıldız'ın CHP'ye politika "önerisi", Menderes'in karayolu, Demirel'in barajlar politikası gibi, CHP'nin de bir örneğin "petrol politikası" izlemesine istemekten öteye gidememiştir. CHP Gençlik Kolları'nın ünlü anti-komünist ihbar raporunun hazırlayıcısı Eryıldız, "kirli çamurları"nın genel merkez tarafından ortaya serilmesi birlikte Kurultay önde ezilmekten kurtulmamıştır.

Genel Merkez'e karşı çıkışların iste bu niteliği, CHP merkez yönetiminin kendi sağ politikasını CHP tabanına karşı savunabilmesine, tabandan gelebilecek her türlü muhalefet girişimine de "hizipçilik" gerekçesiyle karşı çıkabilmesine yardımcı olmuştur. Ecevit ve onun yönetimi, bu hizip muhalefetlerini, CHP örgütü içinde ideolojik ve politik düzeyde ayrılmak olamayacağını kanıtlamak, CHP tabanının muhalefetinin politik bir nitelik kazanmasına set vurmak için kullanmaya çalışmıştır.

TEHLİKE İŞARETİNİ YAKAN İLK KONGRE

Ne var ki bütün bu olumsuz gelişmelere karşın 24. Kongre, CHP'nin sağ merkez yönetiminin, tabandaki ilerici muhalefetin ideolojik ve politik bir nitelik kazanması ve örgütlü bir biçimde dönüşmesi eğilimiyel karşılaştığı ilk kongre olmuştur.

Öncelikle belirtmek gerekir ki bu sonuç, ağırlıklı olarak herhangi bir örgütlenmiş muhalefet grubunun çıkışlarıyla sağlanmış değildir. Bu sonuç, herşeyden önce CHP tabanının gerçekten temsil niteliği olan delegelerin tabanın eğilimlerini yansıtan çıkışlarıyla sağlanmıştır.

CHP tabanından gelen delegelerin çıkışları, birbirinden bağımsız ve genellikle bütün muhalefet gruplarının dışında da olsa, ortak temel noktalarda birleşmiş ve tabanın politik tutumunun belirli bir uyum ve doğrultu içinde olduğunu göstermiştir. Hizipçi çıkışlara karşı genel merkez tavıplarına çalışan çoğu delegelerin konuşmaları bile, tabanın gerçek eğiliminin, faşizm

Hizipler demokrasisi

Cumhuriyet Halk Partisi'nin 24. Kurultay'ında salonun duvarlarına asılan bir pankartta şunlar yazılıydı: "Devleti Kurtaran Partiyiz. Devleti Kurtaran Parti Olacağız."

24. Kurultay'da, "düzen değişikliği" sözcükleri, yerlerini bu tür sloganlara bırakmıştı. Kurultay ise, Cumhuriyet Halk Partisi'ni ilerici vaadlerinden ötürü destekleyenlerin ya da anti-faşist niteliklerinden ötürü CHP'de yer alanların özlem ve dileklerinin tersine, genellikle bitmek tükenmek bilmez hizip çekismelerinin sığılığı içinde sürdürdü ve tamamlandı.

Gerçekte Cumhuriyet Halk Partisi'nde kaç tane hizip bulunuyordu? Bunu Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı'nın dahi bildiğini sanmıyoruz. Ama şurası tartışılmaz bir gerçektir ki, anti-faşist özlem ve dileklerini dile getirme çabasında olan kimi "sade" delegelerin ya da demokrasisi için gerçekten uğraş veren kimilerinin dışında, yalnızca kendi kişisel "hesaplarının" heşinde koşan çok sayıda *tek başına hizip*'lerle doluydu Kurultay. Ve kuşkusuz, "hesapları" o an için çaktığı için kader birliği ederek bir araya gelen bu *tek başına hizip*'lerin oluşturduğu adları bilinen hiziplerle...

Kurultay, CHP'nin dokusunun kişisel hesaplar temelinde dayalı olarak örüldüğünü ortaya çıkarıyordu. Hesaplar öylesine ayyuka çıkmıştı, kişisel çıkarlar öylesine açık seçik görülebilir duruma gelmişti ki, "kimi delegeler 'açık' hesap yaptıkları için övünüyorlardı. Örneğin 'CHP'nin yıldızı' olduğu ilan edilen Kadınlar Kolu Genel Başkanı Güler Gürpınar böylelerindendi. Güler Hanım yaptığı bir yazılı açıklamada, "ben açık politika yapıyorum. İşte beni eleştirilen bunlar için tedirgin oluyorum" diyerek bu "açık"lıkla övünüyordu. Ardından kendisine fazla ca bir olanak sağlanmadığından yakınmadan da edemiyor, sunları söylüyordu: "Bana gelince, görevi yeni başladığımda Parti'nin yetkilileri tarafından sadece Anadolu Sigorta'da 3460 TL'lik bir görev verildi. Görev anlayışım içinde kabul ettim. Partimizde bu uygulamalar bazı kişilere yapılmıştır."

Kişisel hesaplara dayalı olan yapı, öylesine sonuçlara yol açabiliyordu ki, Deniz Baykal gibi kimi "hizip liderleri", o an çıkarları ve hesapları gerektirdiği için "Türkiye'nin en bunalmış döneminde" ağızlarını açmayarak, "isim dinlendirebiliyorlar" dı.

Parti içi demokrasi ya da parti içi disiplin ise bütünüyle hizipler dengesine bağlı bir zamanlığın konusu olmaktan öteye geçemedi. Kurultay'da açıkça görüldü ki, eğer bir hizip güçlüyse ve denge gerektiriyorsa, bir hizip lideri ya da önde geleni, istediği zaman "sataşma var" gerekçesiyle söz alabilir; ama sade delegelerin ötesine geçemeyenler, "hizipler demokrasisinin" bu niteliklerinden yararlanamazlar.

Doku kişisel hesaplara dayanan, işleyiş bunun bir parçası olmanın ötesine de geçemiyor. Bu işleyiş içinde de bir parti Ge-

CHP'de hizipler demokrasisi, tabanın hizipçi provokasyonlara çekilmesini sağlıyor

nel Sekreteri, kendi partisinin bir üyesi olan bir Bakanı Kurultay'a şikayet etmekten başka bir çare bulamıyor. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Üstündağ, MKE'de "yetkinin neden Türk Metal Sendikasına verildiğini" soran delegelere, kendi partisinin bir üyesine söz geçiremediğini itiraf ederek cevap verirken, Genel Başkan Ecevit de bu çaresizliği alkışlıyordu.

Gene aynı Genel Sekreter, bir Genel Yönetim Kurulu üyesini "kuruldaki konuşmaları sırasında Tercüman Gazetesine aktarmak" la suçlayabiliyor, bu nedenle bazı konuların Genel Yönetim Kurulu'nda görüşülmediğini belirtilebiliyor. Yönetim kurulundaki görüşmeleri kendi kişisel (ya da hizipsel) çıkarları için anında basına yetiştiren bir Genel Yönetim Kurulu üyesi ve bu durumu bildiği halde hiçbir disiplin işlemine başvurmayarak, bunu siyasi bir 'malzeme' olarak Kurultay'a kadar saklayan bir Genel Sekreter... Burjuva partilerine özgü bir "hizmet yarışması"!

Kurultay'da Genel Yönetim Kurulu çalışma raporuna olan karşı oyunun gerekçesini anlatmak için kürsüye gelen, ama kendi "bilgi"sinin kanıtlanarak, Cumhuriyet Halk Partisi'nin iki Genel Sekreter yardımcısının ise dış politika ve mali konulardan habersiz olduğunu göstermek için "show" yapan bir başka Genel Yönetim Kurulu üyesine tanrı olundu. Turan Güneş, kendi hesabına "puan toplama" çalışırken, partisinin iki Genel Sekreter Yardımcısının yerin dibine batırılmaya çalışıyordu. Bu da burjuva politikasının "inceliklerinden" olsa gerekti!

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Üstündağ, sözüm ona "modeller"den sözeden Genel Yönetim Kurulu Üyesi

Semih Eryıldız'ı yanıtlarken, "Eryıldız'ın kafasında tek bir model vardır, o da bazı kişileri bakanlıklara, belediyelere yerleştirmek" diyerek, CHP içindeki "hizmet yarışması"nın özelliklerini sıraladı. Öte yandan İstanbul delegesi Çağlayan Ege ise, "Genel Başkan'ın huzurunda" CHP'de bir birinci adam sorunu olmadığını yemin billah söylüyor ve sorunun "ikinci adamlar" sorunu olduğunu belirterek kişisel çekışmelerin sığılığına kürek çekkenlere katılıyor.

Anlaşılan bir de "yağcılık" sorunu vardı Cumhuriyet Halk Partisinde. CHP Milletvekili Metin Tüzün "sağcılık kötüdür, ama yağcılık daha da kötüdür" diyerek bu sorunu dile getirdi. Tüzün'ün konuşmasının ardından kürsüye çıkan bir bayan delegesi, Tüzün'ün haklılığını kanıtlanarak, Gençlik Spor Bakanı Çakmur'u alabildiğine övüyor, "konuşmalarıyla milli duyguları galeyana getirdiğinden" dem vuruyor.

Sonuçta hemen hemen tüm delegelerin "tek seçici" Ecevit tarafından hazırlanan listeye oy vermeleriyle Kurultay sonuçlandı. Hiziplerin oluşturduğu denge, ne hiziplerin ayrı listeler çıkarılmasına el veriyordu, ne de hizipleri baki olmadan ve onların desteklerini almadan tek başlarına adaylıklarını koymak isteniyenlere.

Kurultay CHP'nin, hizipler temelinde, kişisel hesaplara dayanan dokusunun bütün çıplaklığı ile ortaya seriyordu. Kurultay, sonuç olarak, "Cepheciler bozacak, biz düzleteceğiz" diyen Genel Sekreter Mustafa Üstündağ'ın ağzından dile getirildiği gibi "düzen onarıcılığı"na üstlenen bir sosyal demokrat partinin hizipler yarışmasını sergiliyordu.

tehlikesine ve faşist terör odaklarına karşı etkin bir mücadelede, işçi ve emekçi kitlelerin çıkarlarının savunulmasından yana olduğunu göstermiştir.

Delege çoğunluğunun konuşmaları göstermiştir ki, CHP tabanı:

— Faşizm tehlikesine karşı kararlı bir mücadele verilmesini ve bu mücadelenin yollarının açıkça belirlenmesini istemektedir. Ve CHP yönetiminin verdiği sözlerle rağmen, devlet kadrolarına yerleştirilmiş faşistlerin neden temizlenmediğini ve sorumlularından neden hesap sorulmadığını sormaktadır.

— Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki engellerin, faşist nitelikli 141 ve 142. maddelerin kaldırılması için etkin bir mücadele verilmesini istemektedir.

— Doğu Anadolu'da "bölücülük ve Kürçüklük" gerekçeleriyle emekçi halkın üzerinde inanılmaz terör havasına ve ilerici etkenlerin son verilmesini talep etmektedir.

— CHP'yi işçi sınıfının sendikalarıyla, demokratik kitle örgütleriyle karşı karşıya getiren, emekçi kitlelerin demokratik örgütlenmesine karşı çıkan politikasının değiştirilmesini istemektedir ve bir delegenin deyimleriyle, "dinamik toplum güçlerini dışlayan bir politikayla CHP'nin toplumsal gelişiminden arınma düşüncesini" vurgulamaktadır.

— Ecevit hükümetinin yakındığı "enkazı" sadece işçi ve emekçi kitlelerin artına yükleyerek kaldırma politikasına karşı çıkmakta, yine bazı delegelerin deyimleriyle, "bağladığı söylenen ekonomik kurtuluş savaşının anti-empyalist doğrultuda yürütmesini istemektedirler.

— CHP'nin dış politika doğrultusunun açık bir biçimde belirlenmesini talep etmektedir.

— Ecevit hükümetinin politikasının CHP tabanının eğitimlerine danişılmadan tepeden inme biçimde çizilmesine karşı çıkmaktadır.

— "ekonomik kurtuluş savaşının sloganlarının... haritası, pusulası, hareket planları düşmanın kontrolünde bir savaş"imgelendiğine; bunun "ekonomiyi bugünkü yapısal kendi düzeni içinde, sistem içinde sarsmadan onarma, kapitalizmi çarpıklığından kurtarıp belki olağan çizgisine kavuşturma işlevi" olduğunu dikkati çekmiştir.

— "CHP'nin, toplumsal tabanını yitirmek istemiyorsa, toplumdaki tüm demokrasi güçleriyle, sendikalarla, meslek kuruluşlarıyla, kitle örgütleriyle ügüklüğünü yeni baştan mutlaka gözden

geçirmek", "çalğan halkın örgütlerinde hem varolmak hem de onlarla güçbirliğini, doğruyu bütünlüğünü sağlamaya çalışmak" zorunda olduğunu vurgulamıştır.

— "Bundan böyle CHP yöneticilerinin... ülkemizin en büyük ve en devrimci işçi örgütümüzün yöneticilerinin hapsedilmesi gibi, ya da bağımsızlık ve demokrasi yolunda ödünsüz ve hiçbir anti-demokratik yönleme sapmadan uğraşan 70 yaşında inanmış insanların polisçe dövülmesi gibi ve de emeğin bayram edeceği koca İstanbul'un hapishaneye çevrilmesi gibi acısını ve utançını yüreğimizde taşıyacağımız olaylara CHP'yi karşılaştırmazınlar" uyarısını dile getirmiştir.

TABANA KARŞI DUVAR

Özetle CHP'nin sağ merkez yönetimi, tabandan gelen ilerici muhalefete karşı direnişini, 24. Kurultay'dan sonra geçmiştekinden farklı yöntemlerle sürdürmek zorunda kalmaktadır. CHP merkez yönetiminin bundan sonraki başlıca çabası, tabandaki muhalefetin Parti yönetimine karşı ilkesel bir platform oluşturmasını ve örgütlü bir biçime kavuşmasını önlemeye yönelik olacaktır.

Ecevit, 24. Kurultay'da oluşturduğu yönetim bileşimiyle, Parti yönetimindeki bütün siyasatı kendi elinde toplamaya ve merkez yönetimini tabanın eğilimlerine sımsıkı kapalı tutmaya çalışmıştır ama; bütün bu olanaklarına rağmen, tabandan gelen muhalefetin gücünü, şu ya da bu grubun sayısal ağırlığıyla değil, tabandaki muhalefetin ilkesel bir nitelik kazanma eğilimine göre ölçmek zorunda olduğunu görmüştür.

Bu koşullarda Ecevit'in ve onun yönetiminin tabandaki ilerici muhalefete karşı başlıca silahı, tabanın eğilimlerini dile getiren sözcülerle taban arasındaki bağları koparmak, onları bu bağları kuramayacak konularda tutmak olacaktır. Ecevit ve yönetimi, her aşamada, tabanın taleplerini dile getiren politik sözcüleri, merkez politikasını onaylamak zorunda bırakmaya, böylece tabandaki ilerici muhalefeti köreltmeye çalışacaktır.

Her ne olursa olsun CHP içindeki ayrışma, CHP'nin sağ merkez yönetimiyle CHP tabanı arasındaki karşıtlık, önlenemeyecek ve durdurulamayacak nesnel temellerde sahiptir. Ülkemizde sınıf mücadelesinin keskinleşmesiyle bu nesnel temellerin sürekli olarak gelişmesi ve genişlemesi kaçınılmazdır.

TÜSİAD'ın yayınlanmamış ilanlarını yayınlıyoruz

YORUYUŞ, TÜSİAD tarafından beş ayrı ilandan oluşan şimdilik sadece üçü yayınlanan saldırı belgelerinin yayınlanmayan ikisini elde etti. Gazetelere tam sayfa ilan olarak verilen ve şimdilik dört ve beşincisinin yayınlanmasından vazgeçilen ilanlar MANAJANS reklam şirketi tarafından hazırlanmış bulunuyor. "Gerçekçi çıkış yolu", "Ulus bekliyor", "Yokluğu paylaşmak mı, bolluğu yaratmak mı", "Kurtuluş önleyici önlemler değil, üretici yöntemlerdir" ve "Ekonomik özgürlük ve dışa bağımlılık" başlıklarını taşıyan ilanların tümü, yayınlanan ilk üçünde de açıkça görüldüğü gibi tekelci sermayenin "ekonomi- ni yeniden düzenlenmesi" için gerekli gördüğü önlemlerden oluşuyor.

Tekelci sermayenin saldırı planını aylar öncesine dayanıyor. "... Sayın halkımıza, izlenmesi, incelenmesi ve tartışılması amacıyla" sunulan ilanlar 20 Mart 1979 tarihinde hazırlayıp kuruluş tarafından TÜSİAD yetkililerine taahhüs edilmiş. Hazırlayıcı kuruluşun ilanları yetkililere sunuşu da ilginç yönler taşıyor. Kuruluşun sözcüsü, yaptığı tanıtma konuşmasında şunları söylüyor: "Hepinizin önünde burada ifade etmek isterim ki, bütün hayatını komünikasyon alanında geçirmiş biri safıyla ben, TÜSİAD'ın yaptığı öncülüğün, faaliyetlerin, mahiyet ve seviye itibarıyla paha biçilmez bir kıymette olduğunu derinden inanmaktayım. Hele hele, ülkemizin şartlarını oluşturmuş olduğunuzda..."

Konuşmacı sözlerini şöyle sürdürüyor: "Davamız uğruna düşüncünüz önerdiklerimiz şayet görüşlerinize uygun gelmezse, elbette üzülürüz. Ancak, bu noktaya varmak için yapılan zihin egzersizleriyle, anlatılması güç çalışmalarda bende bıraktığı, ve hiçbir zaman unutmayacağım hazdan memnunuz."

Tekelci sermayenin davası uğruna zihin egzersizleriyle anlatılması güç çalışmalar yapan kuruluşun yetkilisi hazırlanan mesaj dizisine bir ad bulunması gerekseydi buna "Türk özel sektörünün sesi" de denilebileceğini belirttiikten sonra bu "ses" in "duyulmasına başlatılmaya, milyonlarca yurttaşın kulak kesilerek gitgide artan bir ilgiyle dinleyeceği bir ses" olacağını belirtiyor. "Çünkü bu ses, milyonlarca kişiyi yakından ilgilendiren milli sorunlarımızı, önyargısız dile getirecektir."

Sunuş ve tanıtma konuşmasında yapılan çalışmanın bilgisizliklere son vereceği, kararlardan aydınlatılacağı ve seçen ve seçilenlere yeni ufuklar açacağı açıklandıktan sonra "daha önemlisi sealmiz, parlamenterleri, ülkenin yüksek ekonomik çıkarlarını kendi kişisel veya siyasi kaygılarının üstünde tutmaları zorunluluğuna ikna edeceğiz." teşhisi konuyor. Böylece tekelci sermayenin "ses"inin ikna ediciliği de açığa kavuşuyor.

YAYINLANMAYAN FİKİ BİLDİRİ

TÜSİAD tarafından hazırlanan beş bildiriden son iki tanesi yayınlanmadı. "Kurtuluş önleyici önlemler değil üretici yöntemlerdir" ve "Ekonomik özgürlük ve dışa bağımlılık" başlıklarını taşıyan bu iki ilanın neden yayınlanmadığı konusu da oldukça karanlık. Yalnız kamuoyunun ilgisini çekeceği ve geniş tartışma ortamı yaratacağı umulan ilanların aslında kamuoyunun geniş tepkisini çektiği ve tekelci sermayenin saldırı yüzünü sergilediği de bilinen bir gerçek. Ortaya çıkan tepkinin yoğunluğu TÜSİAD'ın bir geri adım atmasının temel nedenini oluşturuyor.

KURTULUŞ ÖNLEYİCİ "ÖNLEMLERDE ÖZEL, ÜRETİCİ YÖNTEMLERDEDİR."

Buğün, içinden geçtiğiniz ekonomik bunalım halkımızın tüketim hevesinden doğmamıştır.

O halkımız ki, Avrupa'nın tahli ambarı olabilecek potansiyelle sahip ülkesinde, et, süt, yumurta, tereyağı, margarin, şeker gibi temel gıda maddelerini dahil, Avrupa'da kişi başına en az tüketen halktır.

O halkımız ki, hem bezden televizyona, buzdolabından çamaşır makinesine, kumaştan deterjana kadar, hemen hemen bütün tüketim mallarını; Avrupa'da kişi başına gence en az tüketen halktır.

Bunaların nedeni, politikanın hep ekonomiden önde tutulduğu yurdumuzda, sürüp giden politik savurganlıktır.

İşte bu politik savurganlık sonucu yurdumuzun ekonomik güçleri artık yetersizce mal, hizmet, kaynak üretmez durumda gelmiştir.

Ekonomik Özgürlük ve Dışa Bağımlılık...

Düşünün bir. Son yirmi yıldır ülkemiz aloganların ve sloganverci deyimlerin istilasına nasıl da uğradı. Gerçeğin yerini birkaç kelimele nasıl da aldı.

"Dışa bağımlılık" kelimeleri de böyle. Akıldışı, yerli yerazı kullanılıyor. Bu daylıca göre, Türkiye'nin tüm yakın tarihi bir ekonomik kölelik tarihidir.

Atatürk, sanki dış ülkelerle çıkarlarımızın karşılıklı dengelenmesi halinde "zannolunmasın ki acenbe sermayeye hasımız," dememiş gibi...

Sanki dış dünya ile ekonomik bağların bağımlılıkla sonuçlanmasız, kadermiş gibi.

A.B.D.'yi, Japonya'ya, İsviçre'yi ele alalım. İngiltere'yi, Almanya'ya, Fransa'ya, İsviçre'ye. Bu ileri ülkeler şu ya da bu alanda, şu ya da bu oranda hep "dışa bağılıdır."

Yayınlanmayan bildirilere gelince; aslında yayınlanan diğer üç bildiriden öz olarak farklarını olma dışında ilki bakışta görülüyor. Şöyle: "O halkımız ki, Avrupa'nın tahli ambarı olabilecek

potansiyelle sahip ülkesinde, et, süt, yumurta, tereyağı, margarin, şeker gibi temel gıda maddelerini dahil, Avrupa'da kişi başına en az tüketen halktır"; "Bunaların nedeni, politikanın hep

ekonomiden önde tutulduğu yurdumuzda, sürüp giden politik savurganlıktır"; "İşte bu politik savurganlık sonucu yurdumuzun ekonomik güçleri artık yetersizce mal, hizmet, kaynak üretmez durumda gelmiştir" TÜSİAD'ın aynı bildiriye önerdiği çözüm yolları ise şunlar: "Üretim artırılmalıdır, üretim ve verim artışına bağlı olmayan mübalağalı ücret artışlarının önce işçi yurttaşlarımızı sonra bütün halkımızı cezalandıran temel bir enflasyon etkeni olduğunu görmemiz gerekir. Maliyemiz vergi kaçakçılığını çağdaş yöntemlerle asgari düzeye indirmelidir, ayrıca parlamentomuz da henüz değerlendirilmemiş sektörleri vergi kapsamına almalıdır". Bundan sonra da asıl talepler geliyor: "Yabancı teknoloji ve yabancı sermaye ister gelişmiş ister gelişmekte olsun, istisnasız her ülkenin başvurduğu bir ilerleme yoludur. Türkiye'ye gelince; yoksun olduğumuz teknoloji ve karşılıklı menfaate dayalı yabancı yatırımlar, ülkemiz için dış yardımlardan muhakkak ki, çok daha yararlıdır". Bu noktada yayınlanmayan diğer bildiriye baktığımızda ilginç açıklamalar görüyoruz. Son bildiri "dışa bağımlılık" konusunda. Bu bildiriye dışa bağımlılığın hiç de zannedildiği kadar zararlı birşey olmadığını ABD, Japonya, İsviçre, İngiltere, Almanya, Fransa ve İsviçre gibi ülkelerin tümünün aslında şu veya bu oranda dışa bağımlı ülkeler olduğunu belirtiyor. Bir önceki bildiriye yer alan görüş de aynen tekrar ediyor: "Çünkü yabancı teknoloji ve yabancı sermaye yatırımları, ister gelişmiş, ister gelişmekte olsun, istisnasız her ülkenin başvurduğu bir ilerleme yoludur."

1 Mayıs'ta yerinde saymanın gerekçesi olamaz

1 Mayıs 1979'u İstanbul'da kutlayanları karalamak olanaktı mı? Ya da 1 Mayıs 1979'da İstanbul'da sokağa çıkarak demokratik bir hakkı yaşama geçirenlere dil uzatmak talihsiz bir çaba olmanın ötesine geçebilir mi? Hayır! İşte TSP Merkez Yayın Organı Sorumlu Müdürü Ali Aktürk böyle bir talihsiz "misyon" üstlenmiş.

YORUYUŞ 14 Mayıs tarihli sayısında bir telgraftan söz etmişti. Telgraf 25 Nisan tarihliydi ve TSP Genel Sekreterinin imzasını taşıyordu. Telgraf metni ise son derece yalındı: "1 Mayıs için İstanbul'a gelmeyin ve yol hazırlıklarınızı iptal edin - Yalçın Yusufoglu" Merhangi bir "spekülasyon" söz konusu olamazdı. Ancak bu telgraftan söz edilmesi TSP Merkez Yayın Organı Birlik'te bir "spekülasyon" olarak nitelendirildi.

Aynı dergide Ali Aktürk'ün bir de açıklaması yer aldı. "Açıklama"nın güçlüğünden olacak, Ali Aktürk'ün söyledikleri 1 Mayıs 1979'un İstanbul'da kutlanmasını karalamaktan öteye gitmiyordu. Aktürk, Türkiye İşçi Partisi'ni, İstanbul'un bir "kenar mahallesinde", "çoğu öğrenci olan bir kaç yüz genç", üstelik "tecdil ihtimalinde olan altı ay hapsi göze alarak" bir eylemi gerçekleştirdiğinden ötürü küçümsemek için talihsiz bir uğraşı sürdürüyordu.

Demokratik bir hakkı kullanmaları karalamaya çalışmak için bunca çaba nedendir, bilinmez. Ama sürdürülen uğraşın talihsizliğini Ali Aktürk'ü 2 Mayıs gününden bu yana burjuva basının yazıp çizdiklerini yinелеmek zorunda bıraktığı da açıkça görülüyor.

Aktürk, TSP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz'ın 29 Nisan günü yaptığı açıklamayı nasıl anlamamız gerektiğini de anlatıyor. Bu açıklamasında Kaçmaz şunları söylemişti: "Partimiz bu yıl da bağımdan beri 1 Mayıs törenine DİSK'le birlikte

Taksim 1 Mayıs Alanı'nda katılma karar almıştır. TSP 1 Mayıs 1979'da 1 Mayıs Alanı'nda olmaya kararlıdır.

TSP'nin 1 Mayıs 1979'da 1 Mayıs Alanı'nda nasıl olacağını Aktürk'ün şu sözlerinden öğreniyoruz: "Partimizi temsil yetkisi olan Genel Başkanımız'ın 1 Mayıs'ta 1 Mayıs Alanı'nda bulunması sağlanarak bu görev yerine getirilmeye olacaktır."

Ne var ki bu açıklama bize bazı sözlerin nasıl anlaşılması gerektiğini öğretmekten başka bir yarar getirmiyor. Ve üzerinde asıl durulması gereken de bu değil.

Büyük sermayenin saptadığı alanlara kaçmak isteyenlere karşı demokrasi güçlerinin kararlılıkla mücadele etmesi gereken bir zamanda TSP örgütüne çekilen bir telgraftır söz konusu olan. Üstelik telgraftın çekildiği günler de gene BRLİK Dergisi'nin 3 Mayıs tarihli sayısında şöyle anlatılmaktadır: "Sıkıyönetim 26 Nisan 1979 tarihinde uzatıldı ve uzatıldığının ilk saatlerinde bir bildiri yayınlayarak, 1 Mayıs 1979'un Taksim Alanı'nda kutlanmasına izin veremeyeceğini açıkladı. Bu hazırlıkların tamamlanmış olan demokrasi güçlerini aştıktan bir tehdit anlamını taşıyordu. Bu tehdit karşı tüm demokrasi güçlerinin ortak hareket etmesi, şu ya da bu biçimde burjuvazinin emrine yağ sürülecek olan ve egemen güçlerin bu açık saldırıları karşısında geri çekilme anlamına gelecek ayrılıkçı tutumlardan dikkatle kaçınılması gerektiği oldu." Bu satırlar o günlerde yapılması gerekeni tam tamına anlatıyor.

YORUYUŞ "spekülasyon" yapıyor. Henüz daha sıkıyönetim uzatılmamışken, daha 25 Nisan tarihinde, örgütlerine bir telgraf göndererek "artık gelmeyin" diyen kimlerinin, "hazırlıklarını tamamlamış" demokrasi güçlerinin tam tersine başka tür "hazırlıklar" içinde oldu-

ğunu belirterek bir tutarsızlığı sergiliyor. Gerçekten de "Birlik Dergisi"nin belirttiği gibi, egemen güçlerin bu açık saldırıları karşısında geri çekilme anlamına gelecek ayrılıkçı tutumlardan dikkatle kaçınılması gereken bir zamanda" TSP örgütlerine verilen talimat "geri çekilmek" ten başka hangi anlamla gelmektedir?

BİRİK Dergisi haklı olarak 26 Nisan'dan sonra İzmir'de sıkıyönetimin ilan edilmeyeceğini öğrenecek İzmir'e çark edenlerden söz etmektedir. Evet, İzmir'e "çark eden"ler vardır. Ama yerlerinde sayanları da unutmamak gerekiyor. Aktürk'ün sözleri işte buna bir açıklık kazandırmıyor ve 1 Mayıs 1979'da demokratik bir hakkı kullanmaları lekelemeye çalışmaktan mened uluyor. Türkiye İşçi Partisi'nin her kademedeki yöneticilerinin bulunduğu, kitle örgütlerinin yöneticilerinin de yer aldığı bir eylem, üstelik Genç Öncülerin de İstanbul'un iki ayrı yerinde sokağa çıktıkları biliniyor nasıl olur da, "çoğu öğrenci olan birkaç yüz genç" diye nitelendirilir? Böyle bir nitelendirme yapmak için sıkıyönetim bildirilerinden başka bir bilgi kaynağına gereksinim duymamak gerekiyor.

Ali Aktürk bir de şunları belirtiyor: "Ve bütün bunların sonucu olarak TSP kitlelere kucaklaşıyor. Milyonlar içinde bir kaç yüz genç! Bu "kucaklaşma" ise tecrit olma ne ki acaba?" YORUYUŞ'te en geniş demokratik kamuoyunu arklarına olarak 1 Mayıs 1979'da gerçekleştirildiği eylemin kitleleştiğini nasıl anlamak gerektiğinden uzun uzadıya söz edildi. Bunları bir kez daha yinелеmek gerekiyor. Ne var ki Ali Aktürk'ün tecrit olmanın anlamına geldiğini anlaması için 1 Mayıs 1979 günü kendisinin ve kendisi gibi düşünenerin evlerinde ne yaptıklarını anımsaması gerekiyor.

Türkiye tekelcilerinin "alarm örgütü" TÜSİAD'ın hazırladığı ilanların tümü görüldüğü gibi aynı özü taşıyan tekelci sermayenin taleplerini arka arkaya yinelenen bir yapıya sahip. 184 üyeye sahip TÜSİAD, Başkanı Feyyaz Berker'in belirttiğine göre Türkiye'deki endüstri kuruluşlarının da üretim kapasitesinin yarıya yakını denetliyor.

Bu yapıyla "akıl hocaları" nı da doğal hakkı sayan TÜSİAD "kamuoyundan" gerekli cevabı da almış durumda. Bu ilanlar için ayırdığı milyonlarca lirahlık fona rağmen geniş kitlelerden gördüğü tepki bildirilerinin tümünü dahi yayınlamasına olanak vermedi.

Çocuklar ve yarınlar...

Şaraplarıyla ünlü Gürcistan'da ilk kadehler "barış" için kalkarsa, ikinci kadehler mutlaka "çocuklar" için kalkıyor. Masada bulunan herkes de söz sırası kendisine geldiğinde çocuklar için kadeh kaldırmamın anlamını anlatıyor:

"— Çocuklarımız, yarınlarımızdır. Çiçeklerimizdir onlar. Onlar ne kadar güzel açarlarsa ve yetişirlerse yarınlarımız da çiçek bahçeleri gibi olacak demektir. Dünyada kim

sevmez ki çocukları? Bugün onların şerefine içiyoruz, yarın onlar büyüyecekler ve bizi unutmayacaklar, bizim şerefimize içecekler. Yaşasın dünyanın çocukları, yaşasın çocuklarımız..."

Süslü bir akış ve coşkuyla söylenen bu sözlerden sonra kaldırılan kadehlerin bir diğışte içilmesi koşulu var.

"— Ben yarım yarım içsem..."

O zaman masadakiler gülerek, işaret parmaklarını "hayır olmaz" anlamına salladılar ve şunları söylediler:

"— O zaman sen çocukları yarım yarım seviyorsun..."

Yürek mi dayanır?..

Hemen unutmadan, bu konudaki bir kuralı daha ekliyeyim. Çocuklar şerefine doldurulan kadehlerde hiç boş yer kalmaması gerek. Yani kadehin tepesinde şarap kubbe olmalıdır. Ve sonra bir diğışte...

Bir Gürcü heyeti bir tarihte Amerika'ya gitmiş. Orada yenir içilirken, kalkmış birisi ayağa "çocuklarımızın şerefine" demiş. Amerikalılar anlamamışlar. Bir daha sormuşlar:

"— Kimin şerefine içiyoruz?"

"— Çocukların şerefine."

"— Çocukların mı?"

"— Evet onların..."

Tercüme de doğru yapılması na karşın pek şaşırılmışlar...

"— Demek çocukların şerefine!.."

5,5 milyonluk Gürcistan ailelerinden daha çok çocuk istiyor. Bu konuda yakınmalar dile getiriliyor:

"— Gelir düzeyi arttıkça çocuk sayısının artması doğaldır ama öyle olmuyor pek. Aileler ortalama iki çocukla yetiniyorlar. Oysa biz daha çok çocuk istiyoruz..."

Bunun için her fırsatta propaganda yapılıyor. Hatta tiyatro oyunları yazılıp sahneye konuyor. Yeter ki, aileler daha çok çocuk istesin...

Anne, hamileyken ve doğum yaptıktan sonra bir yıl çalışmayı, düzenli bir biçimde devlet yardımı alabiliyor.

Doktor parasydi, ilaç parasydi!.. Çocuk doktoruydu, ilacıydı!..

"— Parasız mı?.."

Yanıt:

"— Paralı olabilir mi?.. İnsan hayatı parayla ölçülür mü?.."

Sovyetler Birliği'nde mecburi öğrenim 10 yıl. 6 yaşındaki bir çocuk hazırlık sınıfına giriyor ve ondan sonra bizim ilk - orta - lise dönemini de kapsayan bir öğrenim süresini tamamlıyor. Bu sürenin sonunda mezun olanların yüzde 90'ı yüksek okula gidiyor, geri kalan ya bir teknik okula ya da iş yaşamına atılıyor.

Tiflis'te 1802'de kurulmuş 177 yıllık böyle bir okula gittik.

GEZİ İZLENİMLERİ

Yazan

VARLIK ÖZMENEK

İŞTE SSCB

Okul Müdüresi Liana Şetarıli karşılıyor ve gezdiriyor bizi. 11 ulustan 1600 öğrencinin okuduğu bu 44 sınıflı okulda 128 öğretmen bulunuyor. 50 yaşlarındaki Liana Şetarıli bizi öğretmenlerle tanıştırdı ve bilgilendiriyor.

Okulda sürekli görevli bir doktor iki hemşire bir de diş tabibi bulunuyor. Öğrenciler her öğrenim yılının başında genel bir sağlık kontrolünden geçiriliyor. İlkokul öğrenim diliminde haftada en fazla 28 saat ders görülüyor. Yüksek sınıflarda ders sayısı haftada 35 saate çıkıyor.

Bu arada bazı sınıflara girerek derslerden bölümler izliyoruz. 25 kişilik 10'ncu sınıftaydık. Ders edebiyattı, Gürcü Edebiyatı.

Öğretmenin sorusunu yanıtlayan bir öğrencinin dediklerini not aldım.

"— Sanat öyle bir şeydir ki, kendini feda edeceksin. Feda etmezsen bir sanat eseri yaratamazsın" diyordu, devam ediyordu...

İngilizce öğretilen bir sınıfa girdiğimizde camlı bölmelerde, kulaklıklar, mikrofonlar, film ve dia göstericileriyle karşılaştık. Temel dil Gürcüce idi. 1'nci sınıftan itibaren Rusça öğretiliyordu, 5'nci sınıfa gelince öğrenci istediği bir dili daha seçebiliyordu. Bu dil Azerice olabilirdi, Türkçe olabilirdi, Farsça ya da İngilizce olabilirdi... Biz İngilizce öğrenilen bir sınıftaydık. Öğretmen yeri - sırası geldiğinde kürsünün önündeki düğmeye basıyor ve perdeler otomatikman kapanıyordu. Ondan sonra film başlıyordu. Çocukların en çok ilgi duydukları bir konuyla ilgili film gösteriliyor ve buradaki konuşmalar İngilizce oluyordu... Bizim seyrettiğimiz film bir spor filmiydi.

Daha sonra Fizik, Kimya laboratuvarlarını geziyoruz...

Fizik öğretmeni Şota Abaışvili 40 yıldan fazla bu okulun öğretmeni. Savaşa da katılmış. Bilgiler veriyor. Bu sınıflarda da film, dia göstericileri var. Ve gene öğretmen basıyor düğmeye perdeler kapanıyor, film başlıyor...

Ayrıca öğrencilerin oturduğu masaların üzerinde basılan bir düğmeyle kapak açılıyor içinde Ampermetre, Voltmetre, Reosta çıkıyor.

Teorik bilgiler deneyle vuruluyor, deneyle sağlanıyor...

Tercümanımız Levan eğilimi kulağıma:

"— Sadece kitap yetmez" diyor... O da bir zamanlar bu sınıflardan geçmiş, bu okulun çocuğu...

Biyoloji dershanesine giriyoruz, orası da o derse uygun araçlar, gereçlerle dolu...

Resim dershanesine girdiğimiz anda renkler cümbüşünün içine düşmüş gibi olduk. Suluboya, yağlı boya, kara kalemle yapılmış resimler duvarları tümüyle

kaphıyordu. Çocuklar renklerle hasır nesir resim yapıyorlardı. Biz sınıfa girdiğimizde sımsaca bize göz attilar ve gene resimlerini yapmağa koyuldular...

Hangi sınıfa girsek temizlik ve özen göze batıyor... İlkokul sınıflarında duvarlarda çiçek dalları, yaprakları ve kuş yuvaları gözümüze çarpıyor. Sınıfların temiz tuttukları gibi fazla aşırılaşma olmadan doğadan da motifler alarak güzelce süslüyorlardı da öğrenciler.

Gezdiğimiz sınıflardan biri de Lenin sınıfıydı.

İlköğretimde en başarılı sınıf bir yıl Lenin sınıfında ders görmeğe hak kazanıyordu. Bireysel başarı yerine sınıfça, kolektif başarı esas alınıyordu. Sınıfın başarısı esastı.

Lenin sınıfına girdiğimiz zaman çocukların bakışlarında bir gurur izi okunuyordu. Şöyle bir şey miydi: Okula konuklar gelmişti ve onların sınıfı ve anları herhalde onlara anlatılmış olmalıydı gibisinden... Çocuğu gülücüklerin dalgalandığı sınıfta Lenin'in şu sözleri duvarda okunuyordu:

"Okumak okumak okumak..."

Müzik sınıfında ders bitmişti. Oysa orayı da görmek istemiştik. Koridorlarda yürürken yarım

bir malona açılıyor. Burası 2. savaşa ölenlerin köşesi. Bu okul mezunu olup da, savaştan dönmeyenlerin anısı yaşıtılıyor. Duvarlarda fotoğraflar... Derken bir ana... Savaşa dört çocuğunu yitiren bir anne'nin fotoğrafı bu. Onun özel bir bölümü var.

Ve duvarlarda savaşa karşı, barıştan yana yazı ve sözler okunuyor. Barış için her türlü fırsat eğitiminden yararlanılıyor...

Son olarak okulun kantinine gidiyoruz. Dersten çıkan küçükler karınları acıktığında kantine gidiyor ve istedikleri şeylerden alıp yiyorlardı. Ocağın üzerindeki süt sürekli sıcaktı...

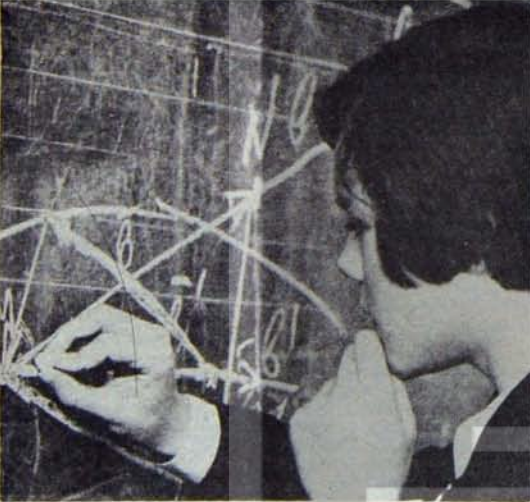
Her öğrenim yılının başında öğrencilere ücretsiz fiş veriyordu okul. Bir yıl boyunca çocuklar o fişlerden koparıp koparıp, karşılığında, çörek, bökrek, süt ve meşrubat alıyorlardı. Fişler her gün yetecek kadar düzenlenmişti...

Sosyalist toplumun küçük insanı bu sıralardan yetişiyordu...

Çocuğa verilen değer, yetişmesine gösterilen özen, nedeniz değildi.

Ve onun için Sovyetler Birliği'nin en güzel şaraplarının yapıldığı Gürcistan'da barışı kıldleyen kadeh çocuklar için kaldırılıyordu ve usanmamacasına

"— Onlar bizim çiçeklerimiz, yarınlarımız... Dünyanın yarınları onlar" deniliyordu...

Sovyetler Birliği'nde mecburi öğrenim süresi 10 yıl. Bu sürenin sonunda mezun olanların yüzde 90'ı yüksek okula, geri kalanı ya bir teknik okula ya da iş yaşamına atılıyor. Sosyalizmin ana vatanında genç bilim adamları, sosyalizmin kuruluşunda her türlü olanağa sahiptir.

Savaş güçlerine karşı SALT 2 duvarı

SALT-2'nin imzalanmasına kısa bir süre kala Sovyetler Birliği, savaş şantajlarına karşı diplomasî mücadelesini sürdürüyor

SALT - 2 anlaşma taslağının esas olarak tamamlandığına ve anlaşmanın Haziran ayı içinde Viyana'da yapılacak bir doruk toplantısında imzalanacağına dair haberler dünyanın yumuşamadan yana tüm güçleri arasında hoşnutsuzlukla karşılandı. Ancak bu arada bazı Batılı militarist çevreler SALT - 2'nin onaylanmasını hoş karşılamıyor, tersine bu anlaşmanın "Sovyetler Birliği'nin işine yarayacağını" öne sürerek, anlaşmaya karşı yeni engeller çıkarmaya çalışıyorlardı. SALT - 2'ye gölge düşürme çabaları, en başta taraflardan biri olan ABD tarafından geliyordu. ABD Savunma Bakanlığı yetkilileri, stratejik silahların sınırlandırılması anlaşmasının, Pentagon'un mevcut askeri programları üzerinde herhangi bir etki yapmayacağını söylüyorlardı. Bu arada "ABD Senatosu'nun SALT 2'yi bu biçimiyle onaylamayacağı" görüşü sürekli öne sürülerek Sovyetler Birliği'nden yeni ödün

koparma taktikleri deniyordu. Öte yandan, işin içine Batı Avrupa ülkelerinin savaş kışkırtıcısı gerici güçleri de karışmışlardı. Bu gerici güçlerin iddiaları özellikle orta menzilli roketlerin (SS - 20) ve orta menzilli bombardıman uçaklarının (Backfire) SSCB tarafından modernleştirildiği ve NATO'nun "gafil avlandığı" konusunda yoğunlaşıyordu. Batı Almanya'da muhalefetin CDU/CSU birliğinin sözcüsü M. Werner, parlamentoda yaptığı bir konuşmada bu durumun "eğer karşı önlem alınmazsa" Avrupa güvenliği için "öldürücü bir tehdit" olacağı yalanını ileri sürerek gerginliği arttırmaya çalışıyordu. Werner'e göre alınması gereken "karşı önlem", Batı Avrupa'da, öncelikle Federal Almanya topraklarında en ivedi biçimde Amerikan "Pershing - 2 roketlerinin, kanatlı (cruise) roketlerin ve SSCB'yi hedef alan diğer silah türlerinin yapılması ve yerleştirilmesiydi. Bundan

başka, uçaklar dahil diğer saldırı araçlarının da çoğaltılması isteniyordu.

KİM BARIŞTAN YANA?

Oysa "Örostratejik" adı da verilen bu orta menzilli silahların yapımı ilk kez ABD tarafından ortaya atılmıştı. - 17 Haziran 1948 tarihinde ABD bombardıman uçakları İngiltere'ye yerleştirilerek bu yol açılmıştı. Daha sonra 1950'li yıllarda Avrupa'da 150'den fazla havaalanına sahip Amerikan üsleri sistemi kurulmuştu. Bu sistem, Akdeniz için yeniden kurulan ve "atom bombası takviye uçaklarını Rusya'nın kalbine göndermeye hazır" 6. filo ile takviye edilmişti. Daha sonraki yıllarda Batı Avrupa, SSCB'ne karşı dev bir savaş alanı haline dönüştürüldü. Bu dönüşümde en önemli rol, kuşkusuz NATO ittifakına aitti.

Batı Avrupa'da halen atom bombası taşıyan yüzlerce uçak ve nükleer silah ulaştırma aracı bulunuyor. İngiliz üslerine orta menzilli Amerikan roketlerinin yerleştirilmesine devam ediliyor. Avrupa'da yığılı bulunan "taktik" nükleer savaş başlıklarının sayısı ise 7500'den fazla.

SOYU ALIZM BARIŞIN KALESİDİR

Emperyalizmin soğuk savaş

dönemindeki saldırı hazırlıklarına karşı bir savunma örgütü olarak 1955'de kurulan Varşova Paktı'nın en başta gelen işlevi, emperyalizmi saldırılardan alıkoymak bir denge yaratmasıydı. Tümyle savunma amacına yönelik bu pakt, bugün de aynı işlevi sürdürüyor ve barış ve yumuşamanın gerçekleşmesi için bütün dünya devletlerine yeni öneriler getiriyor. 1968'de nükleer silahların yayılmasına ilişkin anlaşma taslağı önerileri ve 1969'da Avrupa Genel Konferansı yapılması çağrısı Varşova Paktı'nın bu konudaki iki temel önerisiydi. Varşova Paktı üyeleri, 1976 yılında, nükleer silahı birbirine karşı ilk kullanmamış anlaşması önerisi de dahil olmak üzere bir "Avrupa Güvenliğini Güçlendirme Programı" önerdiler. Bundan altı ay kadar önce de, yine Varşova Paktı üyeleri tarafından silahlanma yarışının önlenmesi ve silahsızlanma yolunda ileri adımlar atılması için öneriler yapıldı.

Varşova Paktı'na üye ülkelerin Budapeşte toplantısından sonra yayınladıkları ortak bildiri-

de de barış ve yumuşama için çok önemli öneriler yer alıyordu. Bu önerilerden en önemlilerinden biri, Helsinki Sonuç Belgesini imzalamış tüm devletler arasında hem nükleer, hem de konvansiyonel silahların karşılıklı olarak ilk defa kullanılmaması konusunda anlaşmaların imzalanmasıydı. Budapeşte bildirisinde, Helsinki sonuç belgesiyle gerçekleştirilmiş önlemlere ilk olarak, bu bölgede orduların önemli yer değiştirmelerine ve büyük askeri hava tatbikatlarına, Avrupa Genel Konferansı'na katılan diğer devletlerin kararları yakınında yapılan askeri deniz tatbikatlarına ilişkin olarak önceden haber verilmesi için Pakta üye devletlerin hazır oldukları belirtiliyordu.

Varşova Paktı ülkelerinin Budapeşte toplantısından sonra getirdikleri somut öneriler, dünya barışın kalesinin dünya sosyalist sistemi olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır.

Sitkov, Sırrı Atalay'la: Dostluk mesajı

Barış seçeneği Sovyetler Birliği ile dostluk ve işbirliği

SSCB Yüksek Şura Başkanı Aleks Pavloviç Sitkov, Cumhu-

riyet Senatosu Başkanı Sırrı Atalay'ın çağrılısı olarak Türkiye'ye geldi. A.P. Sitkov, ziyareti süresince Sovyetler Birliği ve Türkiye arasındaki ekonomik, politik, kültürel ilişkiler üzerine açıklamalar yaptı.

SSCB YÜKSEK ŞURA BİRLİK MECLİSİ BAŞKANI SİTKOV, EMPERYALİST TEKKERLERİN KASITLI OLARAK TÜRKİYE'DE PETROL BULUNMASINI ENGELLEDİĞİNİ AÇIKLADI.

5 kütadan haberler

EMPERYALİST ÜLKELER YİNE ÇİN'İ KOZ OLARAK KULLANMA HAZIRLIĞINDA

"Büyük Yediler" olarak adlandırılan ABD, Federal Almanya, Japonya, İngiltere, Fransa, İtalya ve Kanada'nın liderleri Tokyo'da bir doruk toplantısının hazırlığı içindeler. Kapitalist dünyanın önde gelen bu ülkelerin liderlerinin yapacakları toplantıda, tüm Kapitalist sistemin içinde bulunduğu ekonomik krize çareler aranacak ve gelişen Dünya Sosyalist sistemini engellemek için yeni önlemler düşünülecek. Politik gözlemciler, doruk toplantısında Sosyalist ülkelere karşı alınacak "önlemler" konusunda Çin'in yine "koz olarak" kullanılmasını görüşüne ağırlık verileceğini bildiriyorlar.

KUBA - MEKSİKA İLİŞKİLERİ GÜÇLENİYOR

Fidel Castro'nun Meksika'ya yaptığı resmi ziyaret, Küba Cumhuriyeti ile Meksika arasındaki ilişkileri daha da güçlendirdi. Bu ziyaret, aynı zamanda Küba'nın Uluslararası alandaki saygınlığını sürekli arttırdığına gösterdi. İki Devlet Başkanının görüşmelerinde Küba ile Meksika arasındaki ekonomik, bilimsel - teknik ve kültürel işbirliğini geliştirecek önlemler üzerinde du-

ruldu. Daha sonra yayınlanan ortak bildiride de genel ve tam silahsızlanmanın gerekliliğinden söz edildi.

SBKP - NORVEÇ İŞÇİ PARTİSİ GÖRÜŞMELERİNDE BAZI KONULARDA GÖRÜŞ ORTAKLIĞI SAĞLANDI

SBKP Merkez Komitesi Politbüro temsilcilerinin Moskova'da bir Norveç İşçi Partisi heyeti ile yaptığı görüşmelerde özellikle insanlığı ilgilendiren konularda görüş ortaklığının sağlandığı bildiriliyor. SBKP ve NİP, yapılan görüşmelerde Helsinki Avrupa Genel Konferansı ve Sonuç belgesinin tüm maddelerinin sürekli olarak yaşama geçirilmesinin de barış ve uluslararası işbirliği koşullarına uygun düşeceği görüşünde ortaklık sağladılar. İki partinin temsilcileri, barış yumuşama ve silahsızlanma mücadelesinde, ideolojik görüş farklarına karşın komünist ve sosyal demokrat partiler arasında işbirliğinin gerekliliğini vurguladılar.

AND PAKTI LATİN AMERİKA'NIN ABD'YE KARŞI BAĞIMSIZLIĞINI SAĞLAMAYA YOLUNDA

Bolivia, Kolombiya, Peru, Ekvador ve Venezuela tarafından 9 yıl önce kurulan And Pakti, Latin Amerika ülkelerinin ABD'ye karşı ekonomik ve siyasal bağımsızlığını ortadan kaldırma, doğal kaynakları yabancı tekkelerin yağmalarından koruma yolunda önemli başarılar elde etti. Pakt üyesi ülkelerin Mayıs sonunda yaptıkları toplantıda da, Pakti'nin güçlenmesi için önemli kararlar alındığı bildiriliyor.

Avrupa parlamentosu seçimlerinde

Alman Komünist Partisi'nin görüşü

"Biz Alman komünistleri, Avrupa çapında işbirliğinden yaşıyoruz. Ancak, emperyalist blokların kurulmasına da keskin karşıyız. Çok-uluslu şirketler Avrupası değil, her ülkenin ulusal çıkarlarından yana, çalışan kitlelerin çıkarlarından yana bir uluslararası işbirliğinin kurulmasını istiyoruz.

"Avrupa'nın gelişmesi ve Avrupa siyasetinden anladığımız, bütün Avrupa ülkelerinin halklarının demokratik, sosyal ve banşıl çıkarlarının geliştirilmesi mücadelesidir, yoksa tekellerle uzlaşma değil. Avrupa'nın gelişmesi ve Avrupa siyasetinden anladığımız, Avrupa'da mevcut iki sosyal sistemin banşıl rekabetlerinin banşıl içinde bir arada yaşama ilkeleri çerçevesinde gelişmesidir. Avrupa'nın gelişmesinden ve Avrupa siyasetinden anladığımız, yu-muşama sürecinin etkin silahsızlanma önlemleriyle genişletilmesi ve silahlanmanın, özellikle nükleer silahların yasaklanması suretiyle Avrupa güvenliğinin güçlendirilmesidir. Avrupa'nın gelişmesi ve Avrupa siyaseti, bizim için, faşizmin yok edilmesi ve demokrasinin ve ulusal bağımsızlığın korunmasıdır.

"CDU / CSU, AET ülkelerinin hristiyan - de-

mokrat ve muhafazakâr partileri arasında uluslararası işbirliği kurulması yolunda uzun süredir her türlü çabayı göstermektedir. Demokrat Parti, diğer devletlerin işçi sınıfı hareketlerine daha yoğun bir biçimde müdahale etme faaliyetlerini özellikle artırmıştır. Bütün bunlar, partimizin ülkemizde ve Avrupa çapında tüm demokratik ve sol güçlerin ortak eylemi ve işbirliğine yönelik çabalarını yoğunlaştırmayı zorunlu kılmaktadır. Bu noktada, Avrupa seçim kampanyasını, AKP'ye yönelik kendi provokatif politikaları için kullanmaya çalışan anarşist ve maocu grupçuklarla bir yakınlaşmamızın söz konusu olamayacağını da belirtmek isteriz.

"AKP Yürütme Kurulu, AKP'nin doğrudan seçimlere katılmasına karar vermiştir ve bir aday listesi çıkaracaktır.

"Demokratik müttefikler, bu listenin partimiz üyesi olmayan işçi sınıfı ve ilerici hareket üyelerine açık olup olmadığını sorabilirler. Listemizde aday olmaları için yapacağımız içten teklifi kabul edecek bütün bilyelere listemiz açıktır. Bu, demokratik ve sol güçlerin birliği ve güçlenmesini bir adım daha ileriye götürecektir."

HOLLANDA KOMÜNİST PARTİSİ'NİN GÖRÜŞÜ

"... Hollanda Komünist Partisi, Avrupa Parlamentosu seçimlerine katılacaktır. Onun başlıca amacı, emeççi halkın çıkarlarını savunmak ve Hollanda ulusal çıkarlarını AET'nin her saldırganına karşı korumak olacaktır. Alman emperyalizmin yenilgisini ve anti - faşist güçlerin zafetini belgeleyen ve Avrupa uluslarının egemenlik haklarını güvence altına alan uluslararası anlaşmaların geçerliliğini düşürülmesi yolundaki AET çabalarına karşı çıkacaktır.

"Hollanda Komünist Partisi:
"Ülkemizin ulusal egemenliğinin korunması, Hollanda Parlamentosu'nun halkın seçilmiş tek temsilcisi olduğunu belirten Hollanda Anayasası'nın yürürlüğe kalması için,

"Siyasal bütünleşme yolunda herhangi bir adım atılmasına karşı ve bu alanda alınmış olan önlemlerin kaldırılması için.

"Helsinki Sonuç Belgesi'nin tam uygulanması için,

"Her ülkenin ulusal bağımsızlığının garanti edilmesi ve aynı şekilde uluslararası her türlü dış müdahalenin yasaklanması için,

"Askeri bütünleşme yoluyla bir Avrupa nükleer gücü ve Avrupa Ordusu kurulmasına karşı,

"Ülkemizi, çevre hirlenmesinin uluslararası boyutlarda yaygınlaşmasından doğan yıkıcı etkilere karşı koruyacak önlemlerin alınması için,

"Halen AET politikasının ihmal ettiği bölgelerin desteklenmesi için,

"Bir kısmı AET'ye giden dolaylı vergilerin azaltılması için,

"AET bürokrasisinin finansmanı ve çok uluslu şirketlerin ve bankaların manipülasyonları için milyarlar yutan AET fonlarının oluşturulmasına karşı,

"AET tarımsal fonlarının, tarımsal işletmeleri kapatmak yerine güçlendirmeye kullanılması için çalışacaktır.

"Hollanda Komünist Partisi, komünist partilerini kendi AET siyasetlerine tabi kılmayı ve onları uluslararası komünist hareketinin diğer kesimlerinden yalıtılmayı amaçlayan gerici güçlere herhangi bir ödün vermemiştir.

"Hollanda Komünist Partisi, barış için ve emeççi halkın çıkarları uğrunda AET dayatmalarına ve çokuluslu şirketlerin siyasetlerine karşı ortak eylemi amaçlamaktadır."

Britanya Komünist Partisi'nin görüşü

"... 1977 Kasım'ındaki ulusal kongremiz, kabul ettiği bir karar tasarrısında, Britanya'nın AET'ye üyeliğinin, bu topluluğa katılmanın doğuracağı olumsuz sonuçlar konusundaki tahminlerimizi doğruladığını vurgulamıştır. Bu bakımdan, bizler, entegrasyon yolunda daha ileri adımlar atılmasına karşı çıkıyor, Avrupa Parlamentosu seçimlerine muhalefet ediyor ve "Britanya çıkarlarına en iyi AET'den çekilmekle hizmet edilir" görüşümüzde ısrar ediyoruz.

"Tüm işçi hareketini ve demokratik örgütleri de doğrudan seçimlere karşı kampanya yürütmeğe, Avrupa Parlamentosu'nun yetkilerinin artırılmasına karşı, Ortak Ta-

rım Siyaseti'ne karşı, Britanya'nın AET'den tam ve kesin şekilde çekilmesi için mücadeleye, tüm devletlerle işbirliği ve alışveriş esasları üzerine alternatif bir ekonomik ve siyasal strateji oluşturma yolunda çalışmaya çağırıyoruz.

"Son kongremizde Avrupa Parlamentosu seçimlerine muhalefetimizi belirten bir karar almıştık. Bu kararda, Avrupa Parlamentosu seçimlerinin "egemenliği daha da zayıflatacağı, anti - sosyalist güçleri daha da kuvvetlendireceği, Britanya halkının ulusal siyasetler belirleme olanağını sınırlandıracağı ve entegrasyon yolunda yeni bir adım olacağı" vurgulanmıştı...

"İşçi hareketi içindeki ve solda-

ki Pazar aleyhtarı güçlerle istişare kurarak bu güçlerin adaylarının kazanması için çalışmalıyız. Çoğu durumlarda AET konusunda İşçi Partisi siyasetini destekleyen bir işçi adayının desteklenmesi de olasıdır.

"Az sayıdaki seçim bölgelerinde ilke olarak Komünist adaylar gösterilmesini uygun görebiliriz. Mücadelemiz, Britanya'nın AET'ye üyeliğine köklü muhalefetimizi duyurmak, AET'nin tüm dayatmalarına karşı direniş güçlendirmek, Britanya'nın AET'den çekilmesi için çalışmaya devam etme isteğimizi açıklamak ve seçmenlere bunun için oy kullanma fırsatını sağlanak yolunda olacaktır..."

C HP Kurultayı iç ve dış politik olayların çok yoğun olduğu bir dönemde yapıldı. Ülkenin içinde bulunduğu çok derin bunalımın ifadesi olan sorunlar gözler önüne açıkça serilmiş bir durumdaydı.

En somut sorunlar dış ilişkiler alanında ortaya çıkmaktaydı. Bu tek tek sorunlar karşısında alınacak tavrı genel tercihlerin de ifadesi olacaktı. Kurultay, bu açıdan "sonuç" almadan bitti. CHP Meclis gruplarında başta IMF, Guadeloupe Zirvesi'nde Türkiye ile ilgili kararlar, NATO ile ilişkiler olmak üzere dış politika konusunda genel görüşme önergesi verilmiş! Kongresini yeni tamamlayan bir parti de böyle bir isteğin olması, Kongrenin boş geçtiğinin bir itirafı olmaz mı?

B u durum CHP kongresinin ibretle izlenmesi gereken derslerle dolu olmasını engellemiyor. Dış politika konusunda sorunların somutluğu bu dersleri daha bir açıklıkla ortaya koyuyor.

Dış Politikada bakarkörlük

Biraz gerilere gitmek, CHP'nin bir önceki Kurultay belgelerine bakmak aydınlatıcı olacak. 1976 Kurultay'ına sunulan Parti Meclisi raporu şu saptamalar yapılmış: "Gelişme sürecindeki ülkelerde kapitalist rejimler bağımsız bir savunma ve dış politika izlemekle güçlük çekerler, yeterince demokratik ve özgürlüçü olamazlar. Çünkü ister istemez etkisi altına girecekleri uluslararası kapitalizm, gelişme sürecindeki ülkelerde demokrasiden, özgürlüçü demokrasile birlikte gelen işçi haklarından ve kamuoyu baskısından tedirgin olur, özgürlüçü demokrasi ve demokratik işçi haklarını sınırlı tutan bir rejimin, kendisine daha çok kazanç sağlayacağını, artı değerden daha çok pay bırakacağını ve ekonomiyi yönlendirmede daha geniş olanak tanyacağını düşünür." (s. 95).

B uğünkü iç ve dış politik görünüme bakıldığında birçok yıllık CHP iktidarında gelinen yer 1976'da saptanan yerden başkası değil. "Enkaz devralınma" da özür olarak artık hiç inandırıcı olamıyor.

1979 Kurultay'ına sunulan GYK raporunun incelenmesi "enkazın" kaldırılmasına yönelik hiçbir girişimin olmadığını gösteriyor. Rapor da "Tek yol" "taze yar"dan başka görülmü-yo. Başlatıldığı ileri sürülen "Ulusal Ekonomik Kurtuluş Savaşı'nın stratejisinin emperyalizmin, ya da 1976 Parti Meclisi raporundaki deyişle "uluslararası kapitalizmin" kanadı altına sığınmaktan başka birşey olmadığını anlattı.

G enel Yönetim Kurulu Raporunun CHP iktidarı döneminde olumlu sonuçlanabilen dış ilişkiler konularına bakıldığında, sıralananların sadece Sovyetler Birliği, Bulgaristan, Çekoslovakya, Libya, Irak ve İran'la olan ilişkiler olduğu görülüyor. Ancak izlenmesi gereken yol, yön tam karşıt yön olarak belirlenmiş. Sanki CHP iktidarı bakar kör. Ne kendi saptamalarını anımsıyor, ne gerçekleri görüyor. Onun için bakar-kör. Ya da daha doğrusu, bu bilinçli bir kör-lük.

Bu nedenle CHP Kurultayı yönetimin, emperyalizme bağımlı bir dış politikayı örgütüne, kendi tabanına hazmettiriyor, kabul ettirmek için çabasından öte bir sonuç ulaşamadı. Genel Merkeziyle, Topuz'lu, Baykal'lı "muhalefetiye" paylaşılan bu senaryonun inandırıcı olmasına olanak yoktur. Faşizme karşı mücadeleyi, "emperyalizme, tekeli işbirlikçi burjuvaziye karşı kararlı mücadeleden" ayırmayın olanaksız olduğunu açıkça Kurultay'da dile getiren "grupsu" delegeler de bu olanaksızlığın kanıtı oldular.

• raşit kaya

Zindanda çiçekler açmaya görsün...

Arkadaşımız Yiğit Günel, Türkiye'de bulunan İran'lı antifaşist yazar Rıza Salavani ile bir konuşma yaptı. Bu konuşmada Rıza Salavani, Şah diktatörlüğünün devrilmesinden sonra İran'daki demokratik koşullarda edebiyatın ve yazarların durumunu anlatıyor. 32 yaşında genç bir azeri yazar olan Rıza Salavani, "Günün Müjdesi" ve "Yoldaş" gazetelerinde çevirmen ve yazar olarak çalışmaktadır.

Zindanın bir köşesine nereden nasıl girdiği belli olmayan bir tutam güneş ışığını birden orayı ısıtmaya başladı mı, birden bir duvar çatlağında bir küçük yeşillik geldi mi, onun ardi gelir. Zindanda çiçekler açmaya başlamıştır.

Şahın baskısı, zulmü, işkencesi ile kaynaklanan İran faşizminde çiçekler bundan, yıllar önce açmaya başlamıştır. Samed Behrengi'nin, Bijen Cezani'nin güneşin bir parçası olarak girdikleri zindanlarda bir süre sonra işkenceye, ölüme direnen genç üniversiteliler çiçekler olarak açıp çoğalmışlardır. Zindanın çiçekleri kırmızı gelincikler olmuşlardır. Ve zindanlarda çiçekler açmaya görsün, bütün yurda yayılacaktır. Yayılmıştır...

Rıza Salavani, güzelim azeri Türkçesi ile diyor ki, "Edebiyat hareketi Şah'tan bu yana bir sene kabak (evvel) çok güzel bir hareket oldu." Ve sonra gözlerinin içi gülerken anlatıyor. "Şimdilerde İran'da her çeşit kitap yayınlanıyor, 30 bin 40 bin tirajla basılıp satılıyor. İran'da bir yıl içinde 300 çeşit kitap çıktı. Ekonomik alanda, siyasi alanda, kitaplar yayınlandı. İran'da şimdi herkes okuyor. Marks, Engels okuyor. Roman okuyor. İran tarihi okuyor. Samed Behrengi okuyor. Onun gibi Şah'ın zindanında ölen Hamid Mumin'i okuyor. Beht Azım, Dr. Saidi, Bayır Mumin'i okuyor. 25 yıldır dire-

nen, hapse girip çıkan, yazarları okuyor. Yayınlanan Türkiye'li yazarı Nazım Hikmet'i Yaşal Kemal'i özellikle İnce Memet'i okuyor."

Sonra ölen yazarlardan söz ederken belki de en önemlilerinden birini unutmış olduğunu düşünüp Bijen Cezani'yi anlatmaya başlıyor: "Bijen Cezani Fedaiyanı Halk teşkilatının büyüklüğündedir. Dört yıl önce Şah Hükümeti kendisine çok kötü işkence yaparak öldürttü. Hapiste kitaplar yazmıştı. İran'ın 50 yıllık tarihi içinde komünizmin örgütlenmesini anlatan bir kitabı vardı. Örgütlenme üzerine tahlilleri vardı. Şimdi onun görüşleri yayınlanıyor. Sohbetleri, mahkemesi, yayınlanıyor. O büyük halk kitleleri tarafından tanınıp seviliyor. Yeniden yaşıyor."

BUGÜNÜN İRAN'INDA GAZETELER

Baskı döneminin kalkması, ya da azalmasıyla her ülkede görüldüğü gibi birden çok sayıda gazete ve dergi yayın yaşamına girmiş. İran'da da... Şah döneminde 4 gazete varken, bugün 20 gazete yayınlanmaktadır. Salavani diyor ki, "Şah döneminde bütün gazeteler Şah'ın istediklerini yazarlardı. Yalnız bazı dergiler hükümetin bozuk icraatını konu alırlar, Şah'ın zindanından, karısından ve özellikle kardeşi Gulem Rıza'dan söz ederlerdi. Şimdi ise 20 gazete çıkıyor. Birçok-

da dergi. Bunlarda haberler, siyasi makaleler, demokratikleşme için tartışmalar, halkın özgürlük istekleri yayınlanıyor. İdeolojik sorunların tartışmaları yapılıyor. Ben, oturup ideolojik yazı yazıyorum. Bir arkadaş kalkıp bana cevap veriyor.

Bunlardan İttihad-ı Kayhan devlet ve hükümet haberlerini bildiren resmi gazete. Azadi, demokratik bir gazete. "Sosyalizmin yolu" anlamına gelen Merdol, Tudeh'in yayın organı.

Ayenderan, yani "gelecek" isimli bir edebiyat gazetesi var. Celenger isimli bir siyasal mizah gazetesi var. Bugün artık Şah'ın tutan gazete olmadığı gibi, üstü kapalı olarak Şah'tan yana olan hiçbir yayın da yok İran'da."

Salavani yine bir an unuttuğum bir şey var mı diye düşünüyor. Sonra, "Şah döneminde bazı yazarlar İran dışına kaçmak zorunda kalmışlardır. Buzoji Elevi ile Ahmet Samli bunlar arasındaydı. Şair olan Samli İngiltere'ye yaşıyordu ve orada İran Sehr isimli bir gazete yayınlamaktaydı. Romancı olan Elevi ise, Demokratik Alman Cumhuriyeti'ndeydi. İran bu büyük yazarları da yeniden kazandı." diyor.

Salavani İran'ın bugünü için kesin yorum yapmak istemiyor. Bir geçiş dönemini yaşadıklarını anlatmaya çalışıyor. Humeyni'nin Paris'te bulunduğu sırada "fikre ve kaleme özgürlük vereceğiz." dediğini, bu sözün alınmamasının çizilmesi gerektiğini, bu demokratik adımın başarı ile atılmasının şart olduğunu söylüyor.

Genç İran'lı yazarın çizdiği tablo gösteriyor ki, İran'da zindanda çiçekler açmıştır. Bunlar halkın görebildiği çiçekler haline gelecek, zindan duvarlarını yıkıp ortaya çıkmışlardır. Ama bugün de yarıya çok önemli adamların atılmasını beklemek yanlış olur. Uzun bir mücadelenin zorlu bir mücadelesini önemli engellerinden biri devrilmiştir. Şah yok olmuştur. Ama yine de zorlu bir yolun üzerinde yürünmektedir. Zafer sarıklarının sarhoşluğu içine girilmeden, halkın örgütlü mücadelesi yolunda yürünmelidir...

İran'lı antifaşist yazar Rıza Salavani

sanat kısa kısa

Türkiye Yazarlar Sendikası'nın girişimiyle düzenlenen 1979 Balkan Ülkeleri Yazar Örgütleri Toplantısı sonuçlandı. Türkiye'nin dışında Yunanistan, Romanya, Bulgaristan, Arnavutluk yazar örgütlerinden delegelerin katıldığı toplantıda, çeşitli edebiyat ve toplum sorunları tartışıldı. Toplantı sonunda yayınlanan ortak bildiriye, Balkan ülkeleri halkları arasındaki geleneksel kültür bağlarının, barış, dostluk ve kardeşlik ilişkileri içinde daha da güçlendirilmesine karar verildi.

Kısaca DEMAR olarak tanımlanan "Demokratik Sanat, Çiçek Toplumluğuna Sekreterlik Bürosu" adlı toplumsal içerikli sanat yapan Türkiye'li sanatçıların ortak sekreterliği kuruldu. DEMAR kurucuları arasında Şanar Yurdatapan, Timur Selçuk, Ö. Zulfü Livanlı, Rahmi Saltuk, Melike Demirağ, Sadi Gürbüz, Selda, Edip Akbayram, Ali Rıza Binoğlu, Tülin Nuthu ile Kerem Güney de bulunuyor.

"Doç. Dr. Bedrettin Cömert Sanat Ödülü" oluşturuldu. Konu ile ilgili olarak yapılan açıklamada, her yıl yapılacak olan yarışmanın fotoğrafçılık dalında düzenlediği, bu yıl ilki yapılacak yarışmanın konusunun "Üretimde İnsan" olarak belirlendiği belirtildi. Yarışma sanat amatör ve profesyonel sanatçıları acağıtır.

Çeşme'de "1979 Dünya Çocuk Yılı" nedeniyle düzenlenen karikatür yarışması sonuçlandı.

Çeşme Halkevi'nin düzenlediği yarışma "Dünya'da ve Türkiye'de çocukların eğitimi - Türkiye'de Çocuklar" ve "Serbest dalda" olmak üzere iki dal üzerinden yapıldı.

Yüzün üzerinde karikatürün değerlendirildiği yarışmada genç, amatör karikatürcülerin karikatürleri ilgi çekti. Sergilenmeye değer görülen karikatürler ilçede düzenlenen TÖB - DER gecesinde öğretmenlere, açık hava sergilerinde de halka sergilendi.

Bu genç yeteneklerin oluşturduğu potansiyeli değerlendirmeyi düşünen Çeşme Halkevi geleneksel olarak ve daha yaygın biçimde karikatür yarışması düzenleme kararı aldı.

güncel yayınlar

Devrimci İşçi Partinin Oglu
İşçi Başkan

KALININ

35 lira

● İşçi Sınıfı Hareketini Bölücü Akımlar
SAPMALAR. 4. Baskı. 40 Lira

● Mustafa Suphi ve Yoldaşları. 15 Lira

● Komünizm Nedir. 2. Baskı. 30 Lira

● V. İ. LENİN. 25 Lira

● ASKERLİK BİLİMİ. 2 Cilt

● Savaş Üzerine (I)

● Ordu Üzerine (II)

● Piyerloti Cad. 21/2. Çemberlitaş/İST. ●

ŞİİR

yaşam renk renk bir akşam safası
açıklamak kolay olmak zor
ben sarı benekli bir kırmızıysam
sen pembe benekli bir beyazın yanındaki dalda
mendel yasalarını bilirsin

sıcak bir evin mahmur gözlü kedisi
bahçenin akşamı gelen serinliğinde
kızımıza oturmuş yarınki sıcak düşünüyorsa
ve içerden çatal kaşık sesleri çocuk kakhahaları
geliyorsa

sofada biber kızartması ve kavun vardır
sen bunların hepsi birden olabilir misin

yaşam ak köpüklü dalgalar
açıklamak kolay olmak zor
ben şu onikinciysem ve sen onbirinciysem önümde
koşan

kuunsala varınca yok oluyorsak
dalga yasalarını bilirsin

taze incir ve tütün kokulu çocuklar

kara gözlü kuzularla ıssız plajın billur sularında
yıkanyorsa
herşeyin denize ve güneşe dönüşmesine kılmayı
kalmışsa

işin bağışlamaz ve kutsal duvarları
yarım saat için aşılmuştur
sen bunların hepsini yaşayabilir misin

yaşam bir dostluk sofrası
açıklamak kolay olmak zor
sıcak bir ekmeğin bölüşüp duygularımızı
avuçlarımıza alıp oturmuşsak
yenişehirde bir akşam vakti
dostluğun ihanetlere ve alçaklıklara meydan
okuyan

bildirisi imzalanıyorsa türkülerle
ve her mayıs yeni bir pınar doğarsa içinde
gebe bir anne kadar hafif ve güzelzeytin ağaçlarının
güneş yağmuru gözlerini kamaştırıyorsa
duyuyorsan zeytin çiçeklerinin çocuk kokusunu
sen bu ayda ölebilir misin

YAŞAR TANZAN

"Küçümen" in büyük dünyası

"Çocukların bilinmeyen yönleri'ni biliyorsanız bana da söyleyin n'olur.."

A. SEÇKİN

Çocuklara yaklaşılma ve onların ilgisinin kazanılmasında benzersiz bir güce sahip olan karikatür sanatımız, Dünya Çocuk Yılı'na da omuzunda zorlu görevlerle girdi. 1979'un başından beri çocuklarla birlikte uçarı bir sevinci, bir bayram sevinci yaşıyor karikatürümüz.

Birçok ilerici, demokratik kuruluşun Dünya Çocuk Yılı için düzenlediği, çocukları ve onların sorunlarını konu alan yarışmaların yanı sıra, yapılan bu karşılaşmalardan biri var ki, bu yıl boyunca ondan çok söz edilecek: Genç kuşağın usta karikatürçüsü Haslet Soyöz ve "Küçümen"i, bu yılın en görkemli karşılaşmasını yaptılar. "Küçümen", hiç kuşkusuz, çocuklara 1979 yılında verilen en güzel armağan. Bu denli sevimli bir armağanı da karikatür sanatımızdan başkası veremezdi herhalde!

Çok kısa bir sürede, olgun bir çizgi ve düşünce özgünlüğü kuran Haslet Soyöz, "Küçümen" tipini çoktandır çiziyor. Cumhuriyet'in eğitim sayfalarından, çocuk kitaplarından, birçok dergi ve gazetedan tanıyoruz "Küçümen"i. Ama aynı "Küçümen", Haslet'in çocukların dünyasında yaptığı gözlemlerle çabucak büyüdü, Cumhuriyet sayfalarından bant - karikatür olarak yer aldı. Hem de hergün, aynı espri düzeyini koruyarak...

"Küçümen" yalnızca Cumhuriyet sayfalarında da kalmadı. Haslet, diziden bir seçmeyi kitaplaştırarak "Küçümen"i gazete sayfalarından unutulmaktan kurtarmış oldu.

Turhan Selçuk'un kitabın başında yer alan "Gerçek Mizah, Haslet Soyöz ve Küçümen" adlı yazısında belirttiği gibi, "Küçümen"deki bu birbirine benzeyen, sevimli, afacan çocuklar, düşünen, gören, hisseden çocuklardır. Çevrelerinde olup bitenlerin, yanlışların, doğruların bilincindedirler. Ve bu gerçekleri kendi çocuksu dünyaları içinde bazen eleştirirler, bazen yerler, bazen üzüntülerini dile getirirler."

Turhan Selçuk'un değindiği "bilincinde olma"dan, çocuk dünyasının o pek girilemeyen yanlarını, yani açıklığını, büyüklüğünü, sonsuz öğrenme isteğini ve doğallıkla her zaman doğrudan, iyiden, güzelden, haklıdan yana olma eğilimini anlamak gerekir...

"Küçümen", çocukların çevrelerindeki dünyayı algılamadaki üstün becerilerini, hem de öyle abartması, şişirmesi olmadan

gösteriyor bize. O koca dünyanın sırlarını bir bir ortaya çıkartıp, olanca açıklığıyla gözlerimizin önüne seriyor. Kafası bir yığıt soruyla doludur bu ufkaklıkların. Bu soruların yanıtlarını da gene kendi eleştirici tutumlarında bulurlar. Annelerini, babalarını, öğretmenlerini, hoşgörüyoksunluğunu, başkalarının kendileri hakkında karar vermesini, eşitsizliği, haksızlığı, kötülüğü... sürekli eleştirirler. Bu eleştiri dizisi, aydınlık bir yorumlamayla, geleceğe yönelir. Hiç ummadığınız bir anınızda, sizi bir yerlerinden kısıvrak yakalamıştır "Küçümen". Ve artık yalnızca somayacak, bizlere de sorduracaktır: Sömürü düzeninin yıkıcı etkilerine karşı çocukları nasıl koruyacağız? Bugüne değin çocukları gerçekten tanıyor muyduk? Onlara nasıl yaklaşmalıyız? Bu soruların yanıtlarında düğümlemlenip kalır eleştiriler hep. Ve bu soruları ne doğrudan sorar, ne de yanıtlarını doğrudan ister. O bizden, önce düşünmemizi istiyor. Bunu öğreniyoruz "Küçümen"den. Bunu göstermekteki başarısı ise, kullanılacak bir düzeyde. Kitabın kapağında yer alan, başı sınıksık bir yumruğa dönüşmüş, öfkeli gözlerle bakan "Küçümen", bütün bu soruların belki de en iyi yanıtı!..

Haslet'in "Küçümen"i ne kadar sürdüreceğini şimdiden bilemiyoruz ama, bugünkü verimliliğini korumanın güçlüğüne nasıl aşacağını ilgiyle izleyeceğiz.

Haslet, bizi çocukların dünyasına girmeye, onları anlamaya, onları yarınlara için korumaya çağırıyor. Daha şimdiden karikatürümüzün genç kuşağının öncüsü olma onurunu yaşayan Haslet, "Küçümen" bant - karikatür dizisiyle, karikatürün çocuk gerçekliğiyle bütünleşmesini sağladı. Bu bütünleşmenin en başarılı örneğini verdi.

"Küçümen" in sözleriyle, "çocukların bilinmeyen yönleri" hakkında yazılacak, söylenecek çok şey yok. Çocukların dünyası ne denli büyük olursa olsun, onu kavramak güç değil. Yeter ki, sevgiyle kucaklayalım o dünyayı ve çocukları Haslet kadar ciddiye alalım!

Bir sanatçıyla tanışmak

Şükran Kurdakul

Romancı, Kalesnikov Mihail

Bir, yaptılarında kurdukları dünyaya girmekle tanışmak var sanatçılarla.

Şairse, belleğinin geçmiş dizeleriyle. Öykücü, romancı ise, olayın, olayların içinden sizin usgücünüzün özümlediği insanın ya da insanların kişiliğiyle.

Nice dostlarımız var böyle.

Yaşamımızın değişik dönemlerinde tanıdığımız, özlem duyduğumuz. Dostluklarını yılların eskitemediği. Balzac'larımız. Çehov'larımız. Gorki'lerimiz. Nazım Hikmet'lerimiz..

BİR DE yazarın kendisiyle tanışmak var.

Bizim gibi, yiyen, içen, konuşan. Şişman, uzun, ince, kısa, uzun.

Genç. Hapislere düşmüş, yılmamış.

Yaşı. Savaşlar, acılar yaşamış, tükenmemiş.

Çok okunan, kalabalıkların adamı olmuş olanlar..

Yapıtları az okunduğu için huzursuz, bizleri kendilerini anlamadığımız, anlamıyoruz diye suçlayanlar? Bazan kıskaç olanlar.

Az çok siyasette, sendikal harekette, yönetim katlarında, özetleyin yaşamda nice benzerlerini gördüğümüz insanlar.

Ama bir sanatçının, hele başka bir ülkenin sanatçısı ile tanışması, arkadaş olması hem daha değişik bir anlamı var. Hem de, galiba, duyarlığı.

Uçak alanında bir adam çikıyor karşınıza.

Ellerini uzatıyorsunuz. Aynı anda çevirmen araya giriyor. —Kalesnikov Mihail. Romancı arkadaşımız. Şükran Kurdakul. Şair edebiyat tarihçisi.

O anda bir şeyler başlıyor iki insanın dünyasında. Yaşamın ve elbette ki kendine özgü birikimlerin belirlediği bir şeyler harekete geçiyor.

Bu ilginin tanışmaya dönüşmesi, eğer aynı dili konuşma olanağınız yoksa, çevirmenin becerisine, doğallığına, sizleri, konuşduğunuz konuyu ve görevini sevmesine, biraz da özverisine bağlıdır.

"Nazım Hikmet evrensel bir şairdir. Bizim dilimizde yazan birçok usta şairin de ustasıdır O. Benim iç dünyamda iki adam var: BiriMayakovski. Biri Nazım. Onların onuruna içelim..."

Sovyet Yazarlar Birliği'nin BALKAN ÜLKELERİ YAZAR ÖRGÜTLERİ TOP-LANTISI'na gözlemci olarak katılan temsilcilerinden romancı Kolesnikov Mihail'in bu sözleri söylerken gözlerini görseydiniz; gözlerini.

Çevirmenimiz Vera Feonaya.

— Söyle misin? diyorum.

— Ne söylememi istiyorsun?

— Nazım'ların Mayakovski'

lerin, Aragon'ların yarattığı sevgi çağının çocuklarıyız biz.

— Aragoon, diyor Kalesnikov Mihail.

— Evet Aragon diyorum ben de. "Gemiciler kalbimi durdurunuz — Burası Elsa'nın şehridir."

Çeviriyor Vera.

— Aragon güzelliğinin de şairidir. İnancın da şairidir. Çağdaş insanlığın birinci koşulu barışçılığın da şairidir.

— Sorar mısın diyorum Vera'ya. Bu güzellikler, bu insanlık, barışçılık ve inanç romanlığına nasıl yansıyor Kolesnikov'un? Hangi özelliklerle yansıyor?

— İki yönlü diye yanıtlıyor. Birincisi doğrudan işçi sınıfının sorunlarıyla.

— Ne gibi sorunlar bunlar?

— Teknik devrim çağını yaşayan Sovyet işçi sınıfının en çok ahlaksal sorunları. Yani, yeni Sovyet insanının ahlakı nasıl oluşuyor? Şöyle tanımıyoruz bunu biz. Sosyalist kişilik.

Birinci koşul, başka kişiliklerin taşıdığı niteliklerden ayrı niteliklere sahip olacaktır. Sorunu gerçekçi olarak koyalım: Ülkemizde her kişi, sosyalist kişiliğe sahip değildir. Sosyalist kişiliği kazanan insan dünya tarihine, kültürene, kendi tarihine, kendi kültürüne yeni bileşim olanakları kazandıracak açılardan bakar. Kültürünü yeniden değerlendirmeye çalışır. Bu sözlerle şunu vurgulamak istiyorum: Bizim işçi sınıfımızın toplumsal onur diye niteleyebileceğimiz duyguları var.

Soruyorum.

— Nasıl bir kazanım bu. Yarattığı değerini topluma mal olmasının getirdiği bir bilinçlenme mi?

— Elbette yüksek düzeyde bir bilinçlenme. Ama ben her emek türünün yaratıcılık olduğu kanısını paylaşmıyorum. Emegin her türü yaratıcılık değildir ama topluma yararlıdır. Topluma yararlı olan emeğe sonsuz saygı duyan adamlarız biz.

— Biz de...

— Emegin onuruna ve yenisine içelim öyleyse.

O vakit, bilmiyorum hangi çağrışımla, Vera'ya, Nazım'ın başka bir duyarlılık örnekleri dizelerini anımsadım diyorum. Çevirebilir misin?

— Oku bakalım.

" Bir tek daha içelim, Ağlamaktan

Ağlamaktan yine zehr oldu şarabım bu gece.. Kalktı Bebek Tramvayı Eminönü'nden Zifiri karanlı balık pazarı Meyhanenin çağlarına yağmur yağıyor.

Ruhum, "Havada uçan bir yaprağa döndürdü rüzgâr beni. Muallim Naci Merhum.. Bu hâyî huy, bu hâyî huy neden

Ve neden dolayı insanlar Şu tabakta yatan uskurmu gibi mahzun."

Vera çeviriyor. Yorulmak ne kelime. Severe, inanarak, sevinerek çeviriyor.

Duyarlığın geçişini Kolesnikov'un gözlerinden okuyor.

Büyük sanatın güzelliği de burada işte. Özüyle kişiliğinden yakalıyor insanı.

Yazıldığından kaç yıl sonra.

Başka bir ülkenin insanını.

Kolesnikov Mihail. 25 yıl subay olarak çalıştıktan sonra 1962'lerde Albay rütbesiyle emekliye ayrılarak kendini tam yazmaya vermiş. "Bakanlar Okulu", "Endüstri Efsanesi", "Maden Ocağı" üçlülünde tipleriyle işlenen bir uzun yaşamın, deneyimin, görgünün verimlerini koydum ortaya" diyor.

— Bu romanın kaynaklandığı düşünce şudur. Her bakanın okulu fabrikadan başlar.

— Sorar mısın Vera? Bu yaşam sürecini tümüyle kapsayan olaylarla ilgili tipleri işleyen başlıca kaygıları ne oluyor Kolesnikov'un.

— Yaşayan kişilikler olmaları.

— Bildiğimiz bulabileceğimiz tüm özellikleriyle mi?

— Elbette.. Uyumu, uyumsuzluğu, eleştirisi özeleştirisiyle.

Sevdiğin sözcükler arasından ON'unu seç deseler, seçeceğim üçüncü sözcük "özeleştirir"dir.

Bunu ben söylüyorum. Vera çeviriyor.

— Eleştiri ve özeleştiril toplumu ileritey iten birincil güç diyor, Kolesnikov. Eleştiri ve özeleştiril gücünü yitiren bir toplum çürümeye ve ölmeğe mahkumdur. Benim de ana ilkem bu. Özeleştiriyeye önem vermedim, yazar olmadım. Yazarlanmızın çoğunun bu inançta birleştiğini biliriz. İşte, Türkiye'nin çok iyi tanıdığı Cengiz Aytmatov... İşte birçok filmlerimiz.

Bu kez ben kademi kaldırıyorum.

Özeleştiril gücünü yitirmeyenlerin onuruna.

Leningrat cephelelerinde Nazi ordularına karşı savaşlardan geçip kültür savaşına katılan Romancı Kolesnikov Mihail'in ve çömertçe bu konuşma olanağını veren Vera'nın onuruna.

1 Mayıs geleneği ülke yaşamından sökölemez

1 Mayıs günü İstanbul Merter'de sokağa çıkma yasağını ihlal ettikleri gerekçesiyle tutuklanan, daha sonra mahkemece tahliye edilen 1 Mayıs tutukularının davasına geçtiğimiz 28 Mayıs günü devam edildi. Davanın 331 sanığı yaptıkları ortak savunmada beraatlerinin gerektiğini belirttiler. Ayrıca 1 Mayıs davası sanıkları kendilerine ağır işkence yapan, gerçeğe aykırı tutanak düzenleyip imzalaayanlar hakkında da kamu davası açılmasını talep ettiler.

Yapılan savunmada İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından konulan sokağa çıkma yasağının mahiyeti ve nedenleri üzerinde duruldu. İlan edilen sokağa çıkma yasağının 1 Mayıs 1979 günü için konulmuş olmasına dikkat çekilen savunmada "1 Mayıs'ın anlamı" bölümünde şu noktalar belirttiler:

"... Bilindiği üzere 1 Mayıs, tüm demokratik dünyanın kabul ettiği ve benimsediği üzere işçi sınıfının birlik, mücadele ve dayanışma günüdür. Faşizmin veya ondan esinlenen iktidarların dışındaki tüm dünyada, ister sosyalist ister kapitalist düzene bağlı olsun, işçi sınıfı tarafından yığınsal gösterilerle kutlanan bir bayram günüdür.

"Tüm ülkelerde 1 Mayıs günü işçiler, emekçiler, gençler ve aydınların barış, bağımsızlık, demokrasi, sosyal gelişme, sosyalizm için mücadelelerindeki birlik ve dayanışmalarını dile getirdikleri gündür. Tüm ülkelerde bu gün, uluslararası işçi sınıfı hareketinin ve müttelik emekçi yığınlarının, gençlerin, aydınların dünyamıza geçmişin kararlılığından bugüne getiren mücadelelerinin anımsandığı, bu mücadelede ölenlerin anılarının tazelenildiği, geçmiş mücadele deneyimlerinden gelecek mücadeleler için dersler çıkarıldığı ve mücadele azimlerinin bilindiği gündür.

"Tüm ülkelerde bu gün, her türlü sömürü, baskı ve ayrımların ortadan kalkmasına doğru daha özgür ve daha ileri bir geleceği muştulayan bir bayram günüdür."

Savunmada 1 Mayıs'ların Türkiye'de de kutlanma geleneğine değinildikten sonra, 1 Mayıs 1977 kitle katliamına değinilerek şöyle deniliyor:

"1977 yılında ise, 1 Mayıs üzerindeki yasağın kaldırılmasını ve bir önceki yılın unutulmaz görkemli gösterisini hazmedemiyen faşist gerici güçler, MC iktidarının hukuki ve politik sorumluluğu altındaki Taksim Alanı'na kana boğdular. Yüzbinlerce kişinin üzerine yayılm ateşi açıldı. Polislin panzerli saldırısı da buna eklendi. 36 yurttaşımız yaşamını yitirdi. İşçi sınıfımız ve demokrasi güçleri bu konuda davacıdır ve katıldığı söylenen dosyanın

açılmasını ve sorumlularından hesap sorulmasını hâla beklemektedir. Aslında, bu gün bu mahkemede bizlerin değil, sıkıyönetimin ilan gerekçesine uygunluğu tartışma götürmez olan bu katliamın sorumlularının yargılanıyor olması gerekir. Ve gerekmektedir."

"1 MAYIS'IN
ENGELLENMESİ
POLİTİK BİR
KARARDIR"

1 Mayıs davasında yapılan savunmada, sokağa çıkma yasağının politik bir karar olduğunu belirtildi. Bu konu savunmada şöyle yer alıyordu:

"1 Mayıs'ın yasaklanması ve sokağa çıkma yasağı konulması politik bir karardır. Bu kararın destekleyicileri olarak ortaya çıkanların kimlikleri, basında yer alan bildirileri, demec sahipleri ile basındaki izleyicilerinin niteliği bile bu kararın politik mahiyetini açıkça ortaya koymaktadır.

"1 Mayıs yasaklanması ve sokağa çıkma yasağı konulması politik bir karardır. Ülkemizin bugünkü verili durumunda iktidardaki burjuvazinin işçi sınıfı ve emekçi yığınlara karşı hesaplarına denk düşmektedir. Bugün ülkemizin emperyalizminin ve ona bağımlı büyük sermayenin denetimindeki iktidarlara eliyle emperyalizmin tahkim edilmiş bir ileri karakolu, casus uçaklarının ve atom başlıklı füzelerinin bir üssü, ortadoğu halkları için bir tehdit unsuru olma durumu daha etkinleştirilmeye çalışılmaktadır.

"Tekrarlıyoruz ki karar politik bir karardır; iktidardaki sermaye sınıfı adına işçi sınıfı ve emekçi halk kitlelerine karşı alınmış politik bir karardır. Bu karara karşı da, işçi sınıfımızın ekonomik ve politik örgütlerini temsil ettikleri yığınlara adına buna cevap vermeleri işçi sınıfımızın partisinin yöneticileri ve üyelerinin birer işçi sınıfı militanı olarak bu kararı protesto etmeleri hem haklarıdır, hem de hakları olduğu kadar görevleri de olmuştur."

TEMEL HAK VE
ÖZGÜRLÜKLER
ENGELLENEREK
KORUNAMAZ

1 Mayıs davasında yapılan savunmada hak ve özgürlüklerin korunması ve kullanılmasını başlığı altında da şunlar yer alıyor:

"Sayın Başbakan ve iktidar sözcüleri 'özgürlükten demokrasi' sözcüğünü dillerinden düşürmemektedirler. Hatta sıkıyönetimin de temel hak ve özgürlükleri koruma endişesiyle getirildiği ileri sürülmektedir. Oysa yukarıda da belirtildiği üzere bunalım derinleştikçe sermaye

sınıfının tedirginliği artmakta, 12 Mart döneminde resmen belirtildiği gibi, sonuçta işçi sınıfı ve emekçi yığınların iktidardaki sermaye sınıfının, kendi başları üzerinden yaptığı hesaplara antidemokratik baskı ve sultalara karşı, daha bilinçli, disiplinli ve örgütlü olarak, karşı çıkmalarına olanak veren birçok temel hak ve özgürlükleri "lüks" sayıp, bunların kullanılmasını, kısıtlanması ve giderek yok edilmesi eğilimi güç kazanmakta ve adım adım uygulamaya koyulmaktadır.

"Nitekim, sıkıyönetim ilanı, genişletilmesi ve sıkıyönetim uygulamaları ile görülen, basın, dernek, toplantı, özgürlüklerinin kısıtlanması, yeni antidemokratik yasa tasarıları, devam eden sürecin birer halkasıdır. 1 Mayıs'ın gelenekselleşmiş biçimde, İstanbul'da 1 Mayıs Alanı'nda kutlanmasının yasaklanması, bu yasağın fiilen gerçekleştirilmesi için sokağa çıkma yasağının konulması ve bununla da kalmayıp o gün bütün yasal şiddet önlemlerinin alınacağını belirtmesi ve şiddetin yasadışı uygulanması anılanın en çarpıcı örneğini oluşturmaktadır.

"İşçi sınıfı için sorun, bu sürecin sermaye sınıfının eğilimi ve istemleri doğrultusunda devam edip gitmesine gözü kapalı boyun eğip eğmemek sorunudur. Eğer boyun eğmeyecekse bunun en anlamlı belirtisi de 1 Mayıs'ın 1 Mayıs'ta İstanbul'da 1 Mayıs Alanı'nda kutlanmasını için direnmek olmalıdır; öyle de olmuştur."

1 Mayıs savunmasının diğer bölümleri hukuksal olarak 1 Mayıs'ın engellenmesini ve sokağa çıkma yasağının konulmasını ele alıyordu. Bu bölümlerde bu kararların yasalara aykırılığı gösteriliyordu.

1 Mayıs davası "yasal" baskından sona erdi. Ancak 1 Mayıs'ın asıl sanıklarından henüz hesap sorulmamıştır. 1 Mayıs günü işçi sınıfı görevini yerine getirmiştir; ama 1 Mayıs 1979' un hesabını sormayı da bilecek-tir.

19-20 Mayıs tarihlerinde başlanan 1 Mayıs duruşmalarında, 1 Mayıs günü Merter'de yapılan gösterilerde, Türkiye İşçi Partilerine yönelik saldırıların bizzat uygulayıcıları ya da bu işkencelere göz yuman güvenlik görevlileri tanıklık etmişlerdi. Duruşmalarda tanıklık yapan görevlilerin bir bölümü, "Merter'de yürüyüşe geçen grubun güvenlik kuvvetlerine saldırdığı, hakaret ettiği, taş attığı ve daha sonra aralarından kaçmaya çalışan bazıların diğerlerini ezdiği" yollu sahte, düzmece bir tutanak hazırlamışlar ve bu tutanağı imzalamışlardı. Aynı güvenlik görevlileri, tanıklıkları sırasında yüzlerine karşı okunan bu tutanağı okumadıklarını, bu tutanakla ilk kez karşılaştıklarını vb. söylediler.

1 Mayıs terörcülerinden hesap sorulmalıdır

1 Mayıs terörünün sorumluları olan bu görevliler, bu yalan ifadeleri ve uygulamalarıyla, şimdi sanık sandalyesinde oturuyorlar. 1 Mayıs 1979'un asıl sanığı olan bu kişilerden yüzbaşı Turgut Mumcuoğlu bu sahte tutanağı okuduğunu, ama ona rağmen imzaladığını söylüyordu. Aynı şekilde, toplum polisi komiser muvini İsmail Daloğlu, tutanağı Bakırköy Emniyet Amirliği'nde hazırladığını, komiser Ali Kalenderoğlu da, "hangi nedenle tutanağa benim de isimim yazıldığını bilemiyorum" diyor. Başkomiser İsmet Ar, komiser muvini Cengiz Kargedik de, tutanakdan hiçbir bilgileri olmadığını, imzalarının tutanağa nasıl girdiğini bilmediklerini söylüyorlardı. Gene Polis memuru Hasan Şencan bu söylenenlerin tam tersine, tutanağı Tozkoparan karakol amirinin imzaladığını iddia ederken, polis memuru Ömer Yarımbıyık, olay yerinde olmadığını ama buna rağmen amirlerinin tutanağı imzalatıklarını söylüyordu. Bekçi Naci Tuncay ise bu sahtekarlık belgesini, "biz 10 arkadaş hep birlikte Merter'deki olay yerinde imzaladık. Kendi aramızda bu tutanağı düzenledik. Orada el yazması yazdık sonra karakolda daktiloya çekilmiş. Olay yerinde Polis Memuru Kemal Ölmec bu tutanağı el yazması yazmıştı." diyor. Aynı Kemal Ölmec ise, tutanağın kim tarafından hazırlandığını bilmediğini söyleyen Yüzbaşı'nın tutanağı Tozkoparan karakolunda hazırladığını söylüyordu. Tanıkların diğerleri de, tümü de birbirleriyle çelişen, sahte ifadeler veriyorlardı. Sonuçta 1 Mayıs tutuklusu 330 kişiyi suçlayan bu tutanağı sahip çıkmaya hiç kimse cesaret edemediği. Suçları telâşa kapılmışlardı...

Bugün 1 Mayıs kutlamaları üzerindeki terörün sorumlusu güvenlik görevlilerinin suçlarının açık kanıtları var ortada. Suçluların işkenceleri, daha 5 Mayıs günü, cezaevinde bulunan tutukuların aldıkları sağlık raporlarında açıkça görülüyordu. Yapılan işkenceler sonucu, birçok kişi çeşitli yaralar almış, bazıları tedavi edilmek üzere hastaneye kaldırılmıştı. Tutukulardan Alpay Girişlioğlu, ancak 15 günde iyileşebileceğini raporla tesbit ettiriyordu. Nevzat Yıldırım, Haluk Umud, Nevzat Sülün, Hüseyin Eröz, Hüseyin Çağır, "7 günde iyileşebilir" diye rapor alıyorlardı. Türkiye İşçi Partisi Merkez Yönetim Kurulu üyeleri Yavuz Ünal, Can Açıkgöz, Dinçer Doğu ve Orhan Silier ile Genç Öncü Genel Başkanı Abdurrahman Atalay'ın da, aldıkları raporlara işkencelere uğradıkları tesbit ediliyordu. Alınan raporlarda ortaya çıkan, yapılan işkencelerin tümünün de cop, dipçik ve benzeri aletlerle yapıldığını gösteriyordu. Yani suçlular belliydi.

1 Mayıs'ta İstanbul'da 1 Mayıs kutlamalarının yasaklanmasını protesto etmek için sokağa çıkan Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran ve diğer 1 Mayıs tutukularını, demokratik güçlerin ortak talebi sonucu serbest bıraktılar. 1 Mayıs'ın engellenemeyeceği böylelikle bir kez daha ortaya çıktı. Şimdi sanık sandalyesinde bulunan işkencelerden hesap sorulacak. Açılan kamu davaları ne şekilde sonuçlanırsa sonuçlansın, ilericiler, demokratik güçlerin birliği ve dayanışması bu hesabı mutlaka soracak.

